SHALOT

ERÉTÉRYI BELEDUKHW MAXBER SHALOTDI KÉNTUTÉDIR MEJELLET

SELFA 1 - TAXSAS 2023

- BELEDUKHW MAXBER SHALOTDI KÉNTUTDIRÉKHWÉD NÉSHQA
- ÉN ÉNKELSURA XALEYENTA BÉLINAKHW
- MÉHROTÉL CAWTITTO AKREN
- DR. BEYAN - CÉMÉRÉD GÉNNAY WEQHEYÉDKHA BEHER

Erétéryi beledukhw maxber shalotdi kéntutédir mejellet

Selfa 1 - taxsas 2023

Dellemedenti

Gergis Feqad
Qelete Negasi
Cabdu Adadi
Habtemaryam Mexari

Tëker dellemdenta

Mesfin Gebrehiwet

Lay-out

Surafiel Tesfabruk

Kusi séfet (cover design)

Kemal Dino

Enna mejelletitél festéno jerebdenakhw re'ey, xabre akhén ktub wanenékum énna telleya megelleyéd énshaqhténo geresdenekw.

Shalot mejellet

Shib senduqh busthetukhw: 1042

Telefon: 202592

Fakés: 125981

Imeyél: *menesey@eriyouth.org*

kémana

2 Wecad shalotukhw

3 Awqhuy maxberu

Beledukhw maxber shalotdi kéntutdirékhwéd néshqa

5 Garrat

Éddényi Yémamukhw léwti cagel

Ewil akhrasik

10 Léwérdi Cawadidi

Én Énkelsura Xaleyenta Bélinakhw

18 éka-maxéber

Shur mélena

Xiqhta (xiqh yénna) eweyakhwéd télélsakhwén?

19 Méhro

Méhrotél cawtitto akren

22 Waqhéyan

Dr. Beyan - céméréd génnay weqheyédkha beher

28 Meeras

Rishet Welde Édris - 'bekhértegri nérbeqlélsi debreeri'

31 *Héberbero*

Gele énsus sebbetéd

Xéberbero feyyegdisen (hérkek)

Wecad shalotukhw

Xabre xil, rédéqhdi likwedi dabernikhw gén. Én labeledir légéddi dabernedir mesunedi ebedi gén yéstakhw gém shalotukhw, én nidaletli hémbakhw er'éñdi xabreedi teeknolejirukhwéd jabitga dembi jabra sedderdo cheggemdakhw gén. Xabre akha éka erdollu wejjebakhw nay gén.

Néki yéne'éddina cawlemil téwro interneetukhw seqqeer xabreerukhwéd laqishotli lewwetsérollu hémbéra wekétli dengwersénna, beledir légéddi dabernedítél eseerernilédcanqefakhw chegemdi neqhasetdi gén.

Yénebélina kéntutdi shalotdi sireekhwédkha én xalegat latinuwéd mehersewdi mehersénil hémbewdítél teñséreeri shalot yéreri mejellet nérdellemna labésheratdi bédhodi gén. Bélina nebebdéni éndébilkhér kida béréfdi kwesa beherdi gén. Én téker mekhela er'éñdi xabreedi likwésnil kaya génditgi énna nékir nebebdenti shalot lakhwék nixassersénisena emerir meeresentédi séttat dellemdentédi akhdéno xasoseydakhwdi def'et éwakhwdi merab beher gén. Mehersakhw férisro ni'er'éñdi kéniditéléd eriwsi lebbekisro med mékhwrakhw gén. Nebebsakhw kétubli ékhirira kénit kaséséñnedi benséñnedi, fédi-gwédi yéstéñna naték rebxédakhw weqhey gén. Humetukhw hémba xalet (awayén) yéne'éka-maxberukhwli, Polotikil, sheeqhanli beledit lemlemisna, kwaneyna, geebanedi nérxéshémsi qechchernedítél ésta techagemnil gerda shalotukhw selfél deemitekw. Shalota dimer lemellemdi weqheydítél erersakhw téker teqwqwa éka-maxberukhw gén.

Labeledir emerir sadedi kiseridi nérshalot yewli checansakhw med gén. Yéne'beledítél xabenéd élébérsakhw tarikh sewretukhw, geebanedi sergeldi lagémléd eri gémli meerestu karéréñu ferakhw akhnedin énna nékir yéne'enén, ékéldi gendi xéréyetidi tikhwaditél kaséséñew énjeñir shalot célletitu gén. Nékir shalotkhér nadalet weñqerakhw medsi sergeléd kaséséñine meeresisdéno tarikhéd weñqersenti gén.

Nisena akhnedin génkha beledukhw maxber shalotdi kéntutakhwdi énna béréf nis edo mejellet shalot yakhw dellemdéned shalotsi gwédgwédna, wechchemnedi xasoseydénedítél nigerdesék ésiro ni'eetenna. Shalot nérselfa xattemsénil xabre méhrodi feyyegdénedítél teñseew natnatur télém xayyebro hémbeti. Néddembisikhér énna séfet nis teka derbéd teleleydéto, weri yékhe kwesedi léwtedi jerebdewélla hémbekw yéstew wanen nebebdentékhér énte're'ey éwténo én weqhey nadéka werena gén.

Awéquy maxberu

Beledukhw maxber shalotdi kéntutdirékhwéd néshqa

Seléf wadik selfa xéttam mejellet shalotti dellemdénil ge'ésiseténna yekwén. Teleydokha Erétéryi beledukhw maxber shalotdi kéntutdirukhw én 7r ékbo 1994téléd tersére nidehey akhro ererséreri mejellet shalotti, siréstéñeew beledu gabéd dellemdéro ésu diweekhw chéfrégéd néki akhrasik, Tégrinya, Careb, Tégre, Cafardi Sahodisi xattemisulla diwikhw. Énnaxan néki kwedo, yéne'kabentédi dellemdentédir chéfrégéd Bélina gabéd dax yéto teryéro wantreewéd wadik ferxédeténna yekwén.

Shalot beledqwér nabeleditéléd siréstéñine wekétli én éyyamsi shékhrisakhw, taqhakhwdi xabbendakhwdi tarikhukhw weqheyli keddemew gén. Ter erbiyatatakhwdi enkwéreñéntatakhwditél érgew shalot én érgakhwéllom leth yakhw poletikikhwdi méhrorukhwdir gérés sebbetéd kemkemségakhw wechchemséned, jébenti xilél cado nacanqweritnes qwalisnukhw. Teleydéno dengoba weltéreñéntatdi leñettéreñéntatditél xayyebségakhwéd de'em maxber sédéd kemkemséno, nawajéb ésunu diwni dembi, enkwéreñéntatel Kayrotél (Mésérli) érgew kéntut essesnakhw, teleydokha én Ameerikedi Ewropadir sédéd essestew maxabér kéntutewéd téker asas érget hedegsakhwéllu niléd nil kidakhw maxber essesned wélqédéno teryénukhw.

Selfa dibba wechem Kewa Bésot Xérréyet Erétéryikhwdukhw (KBXE) 1977r dembi, én nagefgeféd essesto érgew maxabér (Ewropedi Ameerikedi nisenakhér nebeka bérkésñil) wafeqhnikhw céglo mehedned, 1978tél Kewa Bésot Xérréyet Erétéryikhw (KBXE) shami cañqheyli (kabened) beled sédéd kemkemséned, Beledukhw Maxber Kéntut Erétéryikhw essesdéno geresnukhw.

Énna énsin xarrerséro érgéreri tantarwa Kerenditél niselfukhw dibba éseekhw maxber, dekwew emeetatli erbiyatatdi eñwkwéreñéntatditélédteryo, geri achgum karu éntakhw gén. Nisenakhér essesténna awchum Érétéryikhw Lemellem Xérréyetukhwdi Kewa Bésot Xérréyet Erétéryikhwdir (jebhetdi shacbéyetdi) dembi beled koredi berreditél likwérsakhw daberniléd ékhwarsakhw gén. Énna 1978tél kéntut Erétéryiw suñwéd essestakhw lemellemukhw maxber, 1987tél éseekhw dibbil nisuñwsi beledukhw maxber shalot yakhwli lewwetékhwéllu. 1989tél sewret Erétéryikhwéd dekwakhw niwék debbeltén yakhw awwaj sebbetéd beledu mexabér eriwsena nawék niwechem cherdi nimeerxatdi debbelténed (ketetned) nikédemsi naték dewsikhw.

Xérréyet Erétéryikhw 1991li ekkedsosena maxber xadiséd gofseew achgum xérréyetudi thebeththeb yéro béréf yukhw. Nishut gebayéldi shalotdidi er'ésisu géjjodembi Xamleer erba 1994tél 7r dibba ésned nisuñwsi Beledukhw Erétéryi Maxber Shalotdi Kéntutdirukhw yakhwli lewwetned wechchemsa derbéd ni'awqhuysi teleleydukhw.

Émmam maxberukhw

Maxber 2006 Naqhfatél éseekhw dibbil;

nitékéd baqic shalota kwaneyna! Yakhw mekheli cañqeyli wedxédo fédew émmamatléd én tékeru énna teleyew erersekwéllom.

Nitarikhdi cawadidit er'akhwdi xashshemdakhwdi, ni'ewénénnaréd xébbun, fayix fehem melekakhw falix shalota kwaneyna. Shalot beledir awqhuy poletikiw, sheeqanu, cawadirudi maxberuditél xébersidéno chéfrég yénna. Erétéryi kéntut akha sédli, méhrodi léwérdit énkelew, xiletudi néyetéd nebebdewdi, baxasewdi mehedewdi akhdéno derrekakhw theycat ésna. Shalot segerenew werenti kédemu nadékel kéb yakhw méyya daberdéned camarli, kwaneynil, nisenakhér edebdi kédmetditél célletitu lemellem yenti akhdéno derrekna. Shalot xasabdi weratdisi chebberenti akhgéni béréfsewdi weratli érgésewdi akhdéno chéfrég yénna. Shalot chéggumandi déképdi féditewéd chiwedit xashshemdenetér kabenetér ekkedsénna. Zobikhwdi éddényikhwdir selam metan kabéstéñna… nnt.

Wecheménnar maxberli

Maxber naték Eritéryiqwér kéntutdi nacémér 14tléd 40 akhrasik erersew shalotdit xaqwqwefekw. Nawék énna maxberli weqheyew shalot naléd weñqersa wajébsi tememdéned nanay ererenekw.

Wechchemsénna maxberukhw

Nékir wekétli Erétéryi beledukhw maxber shalotdi kéntutdirukhw (EBMSK) 6 dobatatdi doba Sawarukhwdi kolojatdi dobatat shégwew nadékditél weqheyekw énkukhw. Néddi wendisned maxber doba Cansebarukhwéd leñka 9 dobatat shégwewdi yémmam dewelwelatu nadékditél nisenakhér méhror léñénti énna Dobiwli nixayyebsénes feyxédned weqheyekw énkukhw. Énna asas néd 17,750 (46.3%) usew erersewéllom 38,350 kéntutdi sheqhala meerirudi akhew wéchchuman kemkemekw. Neeléd én 3402 wechem med erdet, kadérat, gendétdi xémmeretditél xayyebséned, nameswatsi chelewnedi éka-maxbersi cawenneditél erersew gén.

Éstatéstikés Erétéryi beledukhw maxber shalotdi kéntutdiruKhw doba Canseberukhwsi qwalnen, béjjékh kéntutakhw 32,489 gén. Nin én cébabukhw béjjékhléd 84.7% wechem chersi kemkemekw. Nis akhnedin séttatat maxberu dobiléd méhror léñéntel akhrasik hémbew ménistéri méhrorudi kénsutdir xébersénedi kabenedi shakhw gén.

Erétéryi beledukhw maxber shalotdi kéntutdirukhw shalotdi kéntutdi éka-maxberdit chelewnil, awayén poletikikhw, sheeqhanukhwdi éka-maxberukhwdit berhédew seminarat, jerebdénna méhrorukhwdi xayyebsénukhwdit wedxédew séttatat, shalotukhw caqhémsi fetteshew wardo, akanat tarikhudi camaruditél ge'éyénna, méyyikhw (gérésukhw) kénsénna cawadidi ésportidir awqhuy… nnt, siréstéñe wekétli (goftanil) siréstéñe derbéd sékwsekw. Énna séttaat neen nawék kwedo felaxet, xayyebsénedi débledit xiletisnil gerda beher shakw. Wéred maxberukhw émmam shalota felxén, xayyebsén, debbeltén akhewéd.

Dengobil shalotdi kéntutdi nawék maxberu mekatébel énterned, namaxber sebbetéd fayixan wek'isendi er'éñdi erdéno geresenet xabberunsik, nidéka ewweysi kwedo maxberléd erersakhw bakhétsi nefcéstenti akhdéno caddemekwén.

Énna kewakhw bésot cañqhey 1978tél essestakhw maxber, nékikhér wechem kewa bésotukhw benisena, baqic shalota kwaneyna yakhw mekhela nikhwsi émmérni metan, ni'éstérateji fédo werenti nadékel keddemekw énkukhw.

Garrat

Éddényi Yémmamukhw léwti cagel

Énna dalet nékirukhw éddényi guli gefli (Global south) hémba ékdi meerxatdir fehem kébyo, cablelnedi mentelnedi kebte ékwlénnardi xéshémditél serretsakhw yémmam éddényikhw waniro thelebsellu wekét gén. Keenyikhw péresident xadis Wilyam Ruto selthetli (medli) ni'énterni dembi niseléf wekét nibeleditéléd fe ékébsellu dibba Ameerika – Afriqikhw érgukhw. Washingétentéléd niwenterni dembi éwakhw xabreetél "52 beledatu meerxat ékébséno ferno lapéresidentit na'arerni mésmésa fehemselelle. Akha meerxayéklamedd etdi gefdi éwéstellu bakhétli xamddeer énderesi erikhw wéra gabiro geresakhwén? Neweya dibbil se'elséto kaya akegen eri teqwqwa éngégakhw Afriqi meerxat xéshémsi temeddakhw werat gén. Afriqi qexatéd ererséñna jerebden én lannar wechem wekayélsi fesna aqhtéréd" niyénna én ékdi beledatdir nebekél daberu énterekw waneekhw xéshémukhwdi ékwlénnarukhwdir xaletsi eshsherakhw gén.

Eri geféd kwedo péresidenti Isayyas énna dekow Génbotdi Seneedir erféfli Shaynedi Rusyedir meerxata cadumetéd én 2 yéne'éddényiw behelindi shéñéstewdi beledateli nige'éyénedi, nid ésteekhw cagel kelebérnikhwdi Érétéryedi nérkewdisi kaya akhgi naték Afriqi-qwérsi xabbendakhw gén. Péresidenti Isayyas nijélwanli dobiwdi éddényiwdi hémbew garatéd fayéxéd jiñéstiro bakhét erukhw. Én hedef éndil Shaynedi Rusyedir cayun xabreerudi éseekhw qol weñqeril yéne'éddényi megelley nigesh ewil ferekw waneet fehem éwukhw. Péresidenti Isayyas yéne'éddénya léwti cagelli erersérellu wekétli Rusyedi Shaynedi beledat behelin na'aknisena én léwtes ejjiwa megelly shakisnil nagerdesék ésidéno shéñukhw.

Én diweekhw cagel éddényikhw aqhsekw waneet xabberew ashayérléd lakhw énshékh Yukreenukhw gén. Énna Yukreendi nérkewdit gedcédakhw énshékh, beledat kwari-lebu Rusyedi nérdabernedit gebebdénor metan énshékh qeshqeshakhwéd dembi énna dekwew 30 emeetatli teleynakhw cagel (polisi) qebuchetli gemnet qwalisakhw ménda'é gén. Énna shirakhwléd eetenso dellém ésteekhwéllu thebeththeb nimekhela Rusyet wekét shirakhwdukhw énshékhli chemddéro nérsheeqan regeshtesena ésna gén.

Beledat kwari-lebu Rusya én téker yénewarditenta gén yew dékwa akenen, Péresidenti Isayyas xabberesena de'em én téker natanténa Shayniléd gén.Wéred yéna éddényi sheeqanli selfa deemes shakhto seddereti wantéreeri Shayna gén. Déngaxéd dékwa gabegnenéllu nadékel sheeqanu daberni werenli éddényi qexatéd Shaynedi warditakhw élla. Néd sebbetéd kwari-lebu beledat (Ameerikedi nérmeqheldi) Rusyet xayyemdénikhw namekheles cawtisno dembi nagesh Shayna akhrasi welleysédéno gén nameqhrix. Eesyikhw guli bexarli natnatur beladatli caskeréyetu mecaskerat serretineek

Taywanti mésmésisena ésine énshékh derbéd eseerar tarikhukhwsi dembira wansédéno ésenakhw éstérateeji nikhwersik sergeldo geresakhw akhla.

1989r emeril lannarukhw federal Sovyeetukhw fetetax niyéni dembi geriw kwari-lebu méhuran (séyyaset gérésu) én énshékh qeshqeshakhwéd wardo nasergeléd tememakhw tekeellom ketinikhw wegém ésinikhw. Ameeriki med erdet behelinléd Joseef neey yéstakhw "yéna éddényil émberathorya Romikhwéd dembi labeledi cableldellu dalet nandékhwéssena élla" niyéna én careb naketines shékhrdakhw gén. Joseef "naték yéne'éddényi sélel daberniwdi xildit, sheeqanéd akhén teeknolojidi caskeréyetdisi néddembi Ameerikedi warditakhw éla" yo teltelukhw.

Ameerikedi nértaleyétutdi énna gerikhwdik meghefukhw nebakhi nis éménno eri beledatukhw xaqukhw dabernedi rebxénedit gebebno, wadéxéd gemechénnadi xildi nefécéstunu tékkalat qreenusi nacanqayli kéléwérno, naw jerebine kwedñedi déñwanedi dekwsunu naxasabdi narébéxdisi kaya meqréxséreri lakeleeb canqhey yememeneri éddénya meheddéno habgab yunu diwinikhw. Akeñér de'em nebakhidi weratél akewdi natnatu gén. Éddénya néréshur cagel meqréx shakhti. Én nebakhi tereshro geri wekét edla. Weratéd kwedo énna nékir eddényetél Ameerikikhw cablelna Romikhw émbérathoryisena shirakhw wekét diwiro sadna géméshri nebakhi kaya gén. Wéred nékir éddénya defa'éd eseererderi er'éñér kew éqhwtutél kaya géndito kebterilla akhélla. Gerikhwdik edede'akhw léwtedi dabernedi'tél ererséreri éddénya gén.

Én letaqséti yénerilla Rusya nérmegelley thefxédro beledi beherirsena nérteleleydénes ébérto wekét shirakhw edélla. Én naw qabebneri Shayna afet gérés xil sheeqanukhw kwaneyti. Eriw Héndi, Bérazil, Turki, Sécudyedi Irandirsena yew wegémli señegew beledatér sédawakhw akhga gug sedderno hémbenekw. Ameeriki gérésudi med-erdetdir sada "néd dembisi éddénya yéna mélék cañqey gén" yakhw nebakhi kurirtukhw. Én selféri yénnewarditenta yéneri Rusyet jabitniléd gebebdéno me'ékwet Neettorékhwéd derbéd ésineekhw shébbéwdéni werat énshékhukhw yénne'éddényeték chegemli wexaldakhw tanténa mehedo hémbekw.

Énna yéstewéd qeer akhew lalari Ameeriki garat berriwéd behelindi med-erdetdi énshékh qeshqeshakhwéd tememni dembi Neettor me'ékwet caskeréyetékhwéd wanténedi legeddénnedi jerebdakhw akhla yew érgénukhw. Sovyeet xékém meddetli nil dengobikhw Ameeriki ambasader érgakhw Jak Matélok "Neetto edédéñro weththenegen énna nandi énshékh éntégid" yo érégukhw.

Cébabéd nawék Ameeriki wethunatdi méshwitdi caskeréyetéd akhén sheeqanéd éddényesik cableldo xakkeméto nebakhérdeew teresho kebtikhw. Éddényet dobatatdi dewelwelatdisi benénéñine yénne'ma'ékotu wekayéléd yemmemnolla gén yakhw na'eetansi qwalneññér Afganistan, Ciraq, Libya, Sorya, Itéyobbéya, Somal, liñena Sodandi Yemenditél mehedno hémbenakhw dérégrégdi checatdit hedegna aqhtakhw hémbu gén.

Ewil akhrasik?

Ewil akhrasik qethan éntefer

Caligédérma telettecasher?

Yésto golitsu señekw medet jaberil nékirsena akhgi. Én énseeker wekétli caligédérdi telettecasherdi yé'ay gerikhwdék shirakhw beled akho qwaléstu érgénedin gén. Kew nid éndered feru señegew akho akhro geresekw. Én énseeker medetli caligédérdi telettecasherdi ge´éyakhw béra géndi ge´éyakhw gén ni akho qwaléstu señakhw. Nékékha caligédérdi telettecasherdi nera net kebte kew abxur éndered karo béres tememdo casterli sankitekw énkukhw.

Éka-maxberli kelebérsega werat weri kelebérsegakhw edeb werékha kwedo jerebdega awayén qwalésten geri derféféd én nisabléd fe hémbakhwa éka cadél wenteresena én eriwkha niléd mehersénil kabew gerikhwdék cajjebdew awayéndi derféfédi señekw. Hémbu énna selfél hedegséro hémbéreri golyersena. Énna golya nini leeña nakoléd dédro ferew énqaqsi derbél qwalakhw ékakhwra dember kwara én énqaq qilséno derbéléd wenterno lari habigewéssena nashan canqeyél mecabewsi fayéxél fédna metan, eriwsékha lebbekisna aku goliteri golya gén. Énna golya nini nékir wekétlékhér golitew erersen 'Ewil akhrasik shalot éntefer……' yéstéro déméstétéd. Wéra akhro émma néki golyedi kelemburedi élla.

Wekét jaberil akhén néki kwékewdi kwébeledditéléd shirnedi dédnedi én baro ferakhwédakhénéndenbirakebtakhwédtamitega werat aku néki akhrasik natnatur mesemméséd kebtiro/dewyéro geresgakhw gerikhwdék mererakhwdi énthersakhwdi ni'akniséñ jibakhw gérgi shiba qwalnakhwdi wasnakhwdi chegem ni'akna gén. Nan-nansukkha kwedo kew béjékhéd sireekhwédkha shalot béres nabarnedi

én derbél nad gofyew achgumdit atwayendéren aqhtérasik bekhakhdakhwdi gweheydakhwdi akho erersekw. Témyéro fer kaya aken wéra jibréd. Kwét mehegli akhrasik merxakhwéd kwétheréq kefeldo qwaldu wasru kéraw dérar akna jardi béredi éntherakhw niwasa énkelsega weratsi cawednarma yénénlu émma éshena? Adam énsussena seladisi késtakhwéllu wéreteka wekétli hémbénakhwén? Addam seladisi nikésténa kaya akhgi ladladonték nigwedugw érakw bense gweddeysakhwéllu wekétkhér wasnékhwén weri gofyonna hémbekw.

Énna weratat neen gérgishiba yéne'énqwéwakha wasew yénecéléla qwalew weratat gén. Need daglékha Saharadi bexardi kwedo nagerdesék edekw. Naleba akan er'émbéste nadehey dédo hémbewér éqhwtu akhla. Nat ékhwarewkha mesakin lagefédkha chémbéwed lagefédkha sehrosi najér xawyo qwénokha nebra déñwenni genjénokha jémukhw. Shenurunukha qwanekw énqwarew tekunukha sérenekw. Qwénakhwa xébrli ferna gwéshékhwéllom jé'énakhwa séqwana ter'édna. Nédséñ jibakhw wéra hémbakhwén tok éddénayli?

Kwébeledléd shishédew achgum natnaturu akhro geresew dékwa aken nicébabéd én kwébeledléd shirto qessebakhwéka chegemsi éméndék énkekwmellu? Én énti nil akhrasik sankitrakhw beledkha én énti xassebresena gesh faréxédma kelebrakhwénka? Nil ge´éyérosena nidembi chegem éllema? Én énti qébled qwaldu érgéra shékhardi én énti wasru érgéra dégémdékha émménéd én akanli ge´éyérosena sédawakhwéd erersakhwma akhra? Énna kasro qéblisrakhw modayél warditro cawtitto ewéskot gérés kémita? Kwécher kidéñsi reqebeebéd ferdo kebto gerestakhwma akho? Énkelsédenakhér shalot; yéne'enén 'émmana 'nigwedégwdi kwedñeekhw niko béra debtela' yunu señenekw.

Nidaglékhér én xaleyenti Fathna Ibrahimdi Yonas Mengéstudi yénesena;

'féda dekwnukhw nérmetan yénén érwa thefxéno

temneeténni menabret thethcénini bekwkwelno

énna suret cambebda nawék lanan akhdéno

eshelitro nérmeqthen éntemérad erténo

seléf chélém mekhelta tamit beréhékhwsi qwalténo

defefdéga éntesédéq rewashinli féténo

gwedugw béta nefcala éntedarléd shirdéno

nawa dekwnukhw nérmetan medsi yénel gemdéno'

Yakhw finakha wéra ewér mékhwér akho? Ewkir wéra édansédine xassebdenni? Énna qir nishushi yo késro gén. Qir késosenakha énterakhw gerék kaya gén. Wéred qirdi gerékdir nebekél erikhw lari élla. Émmén gén nadékéd tamitona élla. Tamitrona lakin lemellem yénoma shakhnékhwén émma barno éggérno? Deheb erto akren seléf kwénexarsi beqheqhgri xanfélto éllemekka? Chegem dekwségi réhitli ge´éyakhw waneema énna éddinayli? Énna éntén nal akhrasik sankitdenew jerebewmekum akhdéna? Lej´éro kwégwedégwsi bésséto geresrakhér akhta. Nay dé´em shakhélla. Nay éngakhwa wéra shakhwen? Én émmana jabitakhwdi énna nan kefelsekw waneekhw arekhedi wéra metan akho? Nay metan akhgakhwma? Gwedugw bétna nay énget xabenma ewkir?

'beled éngakhw nébret dima tamit shakhlani

Keddemella génatit tekewela gétasik

érew érwa dadtasik'

yakhw fina ewsi faneysakhw akho shalot? Énna beledir metan na'arwaxsi féda dekwsew, 'éntedenbu shalot beledit teregsine nagwedugw bétena akanatli akhrasi fetetax yénukhw' yenenéllom wéretok yédéna?

'lakhwénnarli tebba dekura gén chegem

beréh qéblisno gén énna nékir chélém

welwel tusga éntenebekél'

Én éntén éntegwedugw bésséténo nil akhrasik sankitdena modayli menderdakhw gérés

akhwerukhw weri nanukhw weqhey wératok kémiténa? Én beledat éndeel warditdéno nid cawtitdenakhw gérés éngédénet wenqergéri er'éstakhw gar gén. Émma wéra akhténo gén? Keleeb kwésena yew laj´inukhwli ebbestéro kwéshégwsi dekwséna wéra mekhseb shakhwén? Én kwéjab beledsi barew wéra qéxatli hémbenakhwén? Nawékma tamitollom hémbakhwén? Akhbar naw deggemenew wéra temakhwén? Wérikew naléd cawtitnékhwén? Wérikew nalédkha nan akhrasik mecaskeratli belenakhwén énkwénékhwén? Wérikew naléd derbél aw kedenékhwéd munet akhnékhwén? Wérikew naléd Saharil séqwanedi ké'ardisi naw lebnakhwél kérgéni béted deffensénékhwén? Wérikew naléd bexarli casa dérar akhnékhwén? Wérikew naléd naw akhnakhw er'émbéste hémbakhwén?

'seléf selam yekki mésgénnet

nagesh ewil ferno kwésénnat

lawa mélseek ferukhw wekétéd

lawa Saharil dédukhw séqwaned

wéra béno neeska cachebil

xaben kidgidmellom nabéril

lawa beled shiba maxbusél

lari bégni shirnukhw modayléd

meskin walday gwéhitél'

Énna gab neen gab tamitro gabteew akhgi lebbeka gemdo shenurakhwéd néshqa shekha gab gén. Émma éméndék lebbeka gemdéno shenurnakhér aknen shalot neeléd wéra mehersénakhwén? 'Meherdisenakha ésegélle niléd mehersakhwa gebégélle' yéstu diweekhw akhlema? Kwécher beled tamitakhwsék tamiten ni'erdetukhw géra kukhw akhla. Kukhw énkeli éntheri énna cabera carib kwékhéréd béra kaya gén. Akhrelle yéren nit sharécikhér jekherisikhér. Abedi akelelle yéreña … Wéred 'nibeledléd shishédakhw checanseña dékhwara legwemseña ferda' géra nay shakhla.

Beledi én yén chebbernesena daberdélla yénen bén akhla. Niña nawék er'énesena nishur mésmésa shakw. Akeñér yénan kwénan yéno énkénakhw chegem géra niléd éggérnakhw chegem akhla. Énna émmén nis késhshirno yénecher gébar mekhelténakha shéwa shakhla. Dimer réhit dimer lemellemdi sédéqh béqhwsénedisi géra léj´éd ererela. Eresa téñwan gwede téñwan kebela. Naték niléd chebberewsi ésu meshéw chebberdo qéssub gén. Wéred niwék wekét jerebekw. Romkhér dékwa laqirli kwaneysélla.

'énna suret cambebda nawék lanan akhdéno

eshelitro nérmeqthen éntemérad erténo

seléf chélém mekhelta tamit beréhékhw qwalténo

defefdéga éntesédéqh rewashinli féténo

gwedugw béta nefcala éntedarléd shirdéno

nawa dekwnunkhw nérmetan medsi yénel gemdéno;

'nékékha keddemnénélla kébyétonna

emeri érwa dadno gén shamistonna

wo shalot kwaneeyella

wo shalot sergeyella'

(Yonasdi Fathnedir golyet téksédine shenurela)

Néki téñwan gén wekét nawék lanan akhno gwednin emeri meshéw fayéxli lat kebno. Dengwerséro esheshéro kwékol ceerna kebtela. Én weka qir shirakhwsék fertah yu ke ero be béra késosena nidébacli akhrasik héngwélabrakhwédsena bérkésñil erno béno yénekol akhrasik sagemnakhw wekét éntosena énna néki qabebno barno ferno hémbénakhw yénakhéréd gwakhwra gén yén nil wenterno fernakhw. Nédkha én 'wenterdo élélto ferdakhwsi bardo ferég' yésta meselsena én emeri beketeña yénecélkha qwalu yéne'énqwéwakha wasu akegeña …. nértél wenterna kebtegeri beledit kedemnénélla shalot. Wéred beled éngakhw lari shakhla, én nibeledél wanigakhwa nilékér élla.

Habtemaryam Mexari

Léwérdi Cawadidi

Én Énkelsura Xaleyenta

Shenurdo bétegrakhw qanedi cafeyille yakhw sésécitdi, énkelsa edebdi beketdi, génaydékha génnay beherdékha beher, naték lat 'Dennash' yu ferakhw, ni nal kefya akanat leth yew ni nadi jiñéstewkha génatit, raxmetdi céshretdisi nidi warditakhw élla, kébyakhw aku lethyo ferekw, lari bégakhw aku lari éngakhw tekekw, fashatdi béndi nigeba sékwrela, qwénedi jé´énedir akanatli diwela, na'amelkhér shakhla. Melekin Atombes Abrehe. Teleyakhw nidi ésneekhw jiña gén.

- Seléf kwéshudi eleeleyisinna tersisena akhronna.

Bedero énna bakhét nis yéd énte'uned gerikhw x a m m e d d e k w é n é k u m . Wéred yé´éndered kew bistéla. An Melkin Atombes Abrehe yéstekwén. 1977 Cashekérakhw ékhwarso Keren legedkhwén. Selfa mé´ébli dengoba akhrasik Lasale mehersékhwén. Chiwa shakhwén. Mashela sessa ékhwarkhwén. Jar xamda nid akhénni. Én sessatéléd leeñet nishushi edo én leñetet yéd barolle hémbekw. Yéqwra yébekhéri kékhansére chiwa gena gén. Yéqwrer éqwér qwalo abécbo yésténil ge´éyo hémbekwén. Nérdembukhw yékhwrakhér yéfelekhil gwe kékhin xaleyentedi mecabenta musiqikhwdi gén.

- Léwér derbél awakhre xébersérikhwén?

Émmén gabiya aken an yéshégwléd xaleyenta akhiya gén yo xassebo dékwa er´éli. Yéshégwéd an weththenu érgakhw koritra lékukhw gén. Mecabdew gewelidewli xéssur érgéli. Lakin gele sér érgakhw akhra wéred leeña yétaqléldi yékhérdi golitentédi sessécantédi

érgénukhw. Aññа laqir dékwa ferwenterli kikhwén weri canqir kes shakho golitkhwén yenéka béñwitkhwén. Yéteryéna kéntut aknu shéqa ségrur kéntutakhwli segerno wanténu lakhwék ni'eb éwesena golitnu keddemnu érgénékhwén. Aññér yéchersena yé'eb éwewsék yu érgékhwén. Sireekhwéd wed Cabdellatéri golyet tebbédolla yélebbekedik golitulla érgékhwén. Lagérgakha gele xélayukhw mérad érgewéllom kéntut nalawéd genda cadatri tersino yakhw xésab béréfsenekw émma Keren qwér Melekin gén kékhin nit barga yénollom nadi shibnékhwélle. Wéred én gendetél seléf teryéru Kerenkhwéra érgélelle. Niññа én Keren qwéréd waséstuna érgukhw. Nawa xaleyenti gén yéno genjunu qasdénoma yéññaéñ… yénu érgénékhwén. Nin lakin én kédmet céléd kaya gén yén qwalnullu érgénakhw. Én Keren qwér yécherkhér én genjéru qasnes gén naysena qwalno 'yénelédkhér lakhw genju qasakhw wanironna shakw yéno naw gweheyunu érgénakhw. Géra erikhwéd akhla.

Én gendetél férirso érgew kéntut bén énget yéléd tékse kidew érgénukhw. Wéred golitunukhér kérar thecambunukhér wasullom érgékhwén. An nagéréssi qwalo hémbelle er'éli yékhwénéllom. Naw lakin én yécher eménisnollom érgew akhno wasdénolle geresénni. Barna gwéshnosenelle aññér ejja yékhwén. Én déyada én gendet an nid jerebeekhwélla én kédmet émménéd teqakhw érgukhw. Lakhwék gérgél 40 shetél mékhwro giril fe shettelo gemu érgukhw. Én gendetél férirso érgewkha én ségrurléd kebtine golya kéntunu érgunu érgénukhw. Gwérabéd eriw bérédli nagerewinatdi nashetéldi mékhwérno gwérabunu naw genjunu qasunu érgénukhw. Nédkha én kédmetléd égéru énna gendatél tunes jerebikhwénéllu émma 'yehew énte'émmén gén an golya aqhtérasik er´ékhwén bes éntedi akhéya gén' yékhwénéllom. Nakheekha nachera akhwkhwén. Énna gendet tékséne shakhnékhwénlla. Én segero érgew ceerdénasi hekkeységni kénténu érgénékhwén. Xaleyewdi qwértha/ temasil ésewdi leeña akanli benséne feygetéd keddemnu érgénékhwén. Yénenebekél én kéntutléd kékin deréb shakisew érgénékhwénna. Nédkha dérñakhw wekétli én mecasker yénakhwli érgew kéntutdi kénsutdit feyegdakhw kédmet sékwséno geresnékhwén.

- Seléf jabred féro golitru wéra waséstékhwénékka?

Gwé´isi kénkénit shakhékhwélle. Én yéjabusi sessécunu weri temasil ésunu dembired mekheltullom gwé´itu érgékhwén. Yéteri tememo jabred feesena dé´em an yew weri an habeew wela lari elébdeli. Yécher mélmél golitrukhw gele yunulle érgénukhw. An lakin jibdékhwénma téksikhwén er'éstelelle. An nansukér éstejli feedembi an habewdi an akewdi feththenselelle. Yél checansakhw er´éli. Én Keren qwér yécher kwedo énti ketigresena an terseesena bangwérunu énténo séssécitdi selemnedisi na akhwetli mékhwrunulle érgénukhw. An net ge'éyakhw namoraléd gén. An yéfer´ed xélay tebbédna geresekwén. Geriw shemdedew gewelli érgénedinélle wentetereek laritéléd laritél Bélin, Tégre, Tégrénya leweweteek mecabdullom érgénedin géjgéjineek 'Melekin' kaya yenekw. Sireekhwéd 'asenayna' yéreri Édris Mexammed Calir golyet merra shemdedolla érgénedin qilsédénasi sessécdisullom érgékhwén. Nisenakhér Sécid Cabdellaru, wed Sheekru, wed Goretrudew xalyetsi tékse shakhollom érgékhwén. Yénekénsutkhér aqhtérasik yénekédmetéd ferxénukhw. Én dége yén érgénakhwli qwalisnu érgénékhwén. Dembiredék kéntineenna dima qwalisenna yununna érgénukhw. Yénemecaskerléd dekwno yénegeba érga mecaskerat shéqha ségruruli ferneek

qwalisnu érgénékhwén. Nakhne shéqno yénekédmet tememdéno yénekol wenternékhwén. Nakhe teryo géngénayisi golitnes énkelullu éntékhwén. Nédjab ergégakhwélle xélayéd kaya xassebna tersikhwén. Nakhe wantu ladon wed Sheekrew hémbenerilla ‘xalaw wesen’ yéstéreri genda Kerenli éntéti. Jokotél céfe cadatakhw ésteekha nil sessécnu kénékhwén. Nebekél yéfikhwét weswesolle én éstejli sékwétyo naléd lakhwsi éntecayéb xaleyéya jerebekwén xaleyiselle yo shiwikhwénéllu émma weri qilséno érginin weri éméndék rexamdénéllom ladon xaleyéya bakhét éwnékhwélle.

Yéseléf éstejli mekrefon shakho ‘yégenu yégena’ yéreri Xasebur golyet demén Fathna démro xaleyreri xélayit xaleykhwén. Nini yéd merra bédreri beheri bakhét akhtille. Geriw kew érgénedin qwaléstéyakhér waséstéyakhér gereskhwén. Geriw xayyemség, dembira wenterég, abshérka, yunu moral éwnékhwélle. Kerenli yésuñw weristukhw. Nédkha én Kerenli érgew gendatat yéléd kwél yénékhwélle. Ankha yéfikhwétdi kwedñe én ministéri méhrorékhwéd canqhey érgéreri ‘Salmon’ yéstéreri kénsura Thecame Arefayne yéstakhw shakho érgeri gendedi téwkhwén.

Énna genda néhidi akhno geriw kedemnékhwéñér lukw tekkelnékhwéñér. Nakheekha xélay mithéñli werékha léwér werebil sérath béndékhwéd xébersikhwén. Thecame Sawa ferosena én genda fax yéti. Néddembi an én shalot maxber canqhey keddemu érgew gendedi géranditél fero xébersikhwén émma Azazirew Thélluqrew Édrisrewkha temasilli, yédew Mel’ake Teweldeerew, Feevendew Zahrerewkha golitnil benséne yénegéréssena geriw lat kedemnékhwén. Needdembi 1999 tél an ‘Sébrit’ yéstéreri genda beheridi akhiya déwésteelle Asmera ferkhwén. Sébritdi wanukha lari geriw gendatateléd férirséreri genda berriléd éntéreridi beledir qéxatéd jéléwkhwén. Néddembi kwedo ‘Asrar Nédal’ yéreri Tégreetéri déramatél keddemo tékse er’éstékhwén.

Neen 2000 dewli gén denash.

- Kwéselfa xélayi wéra yéreri gén?

Yéselfa xélayi 'Ferdu kwéndo lakhwélle' yéreri gén. Wéra mésmésed yéren; shégwsi énti ketigresena yéshégwri énkeleri érgétille. Lat hémbénekwén yénukha xassebségakhwéd yékhér nebekéd téwo an lari deleydégi yéd akreri fériro xéche akekw. Kékhañér edegla. An génay aku gén. Én wekét éndil bari énkeleri shakhwén weri gele yéya én xécheeték ejja yéya weri gwéshéya wenqerséli dékwa. Én canqi yéd temneetsérerit er´élilla. Nér geshsi dékwa qal kédan kwara beekéstanli gén an qwalakhwélla. Énna golya ninikha én yéseléf énkelit elébdisena akhto goliteri gén. Nin 1997-1998 ruli gén.

Énna yéselfa golyet gerikhw golitgilla wéred 1998 tél werarat Weyyaneeru teryukhw. Énna wekét nil 'yénebéra yén éwneli yénecherdukhw jerebneli' yéreri golyet fédkhwén. Beledir énkeli gener énkelit dékwa mékhisisekw yenekw er'ew. Énna xélayi néhitti én wekét éndil érga xalet géra akhra témyo lari tecab énget fédkhwénélla. Én wekét éndis mehersu érgékhwén. Gwérabéd meherséneek kwérñi telle kishéñli segerneek keddemnu érgénékhwén. Én wekét éndil qwalésta lakhwnnardi débledi sada éwakhw érgukhw. Lakhlisena ladonsi niwék lat kébyo gwikhw. Énna golyakhér téksére keddmti. Néréd er'éstékhwén yéya geresekwén. Kew geriw énkelékhwélla. Énna wekétér énna golyet kabakhw érgukhw.

- Musiqqi érakwléd wéra geresrakhwén melekin? Awahabreekha kéntérikhwénllu?

Kérar geresekwén. Awahabre kéntérikhwén yérakhwsi kérar cherbax yéru érgéna akhgakhw erikhw wéra deréb kéme. Bes lari seléf én qaneynes qwalisakhw ererden nidembi qannes téksére ek cherbax yéna kaya gén ni jerebakhw. Aññér éndehabe kéntikhwén. Ésiya gén yéren geebakhwéka élla géra dennash.

- Kwéméradsena melekrakhwénmella?

Meleknes melekekwénélla dé´em éstejli shakhéyella jerebeli, wéred an xér/free akhéya jerebekwén. Éstejli musiqqa érakw shakrakhér akren énshewsérekw/ kwéméradsena wélléq yéto geresela. Néd akegen kérar thecambénil lari chegem shakhli. Ladladonték én éstejli én musiqqa mecabentéléd edo én dérréb wekétli yélawéd thecambekwén. Akegen an nefcéstakhwélla deema/ weter fédnil gén. Yéshushi akhén eriwéd geriw deema fédekwén. Nil kérar gerikhw kabena shakti.

- Laxma fédnil aweyrakhér?

Én seléf wekétli weththenu érgékhwén. Wéred geriw kabew érgélelle. Yélaw shengebli gerikhw yélédkidew qwalew érgélelle. 'Lacélukhw caref modayél seyyemsekw' yenesena tekakhwsékélle ésu érgékhwén. Demén dé´em laxma ni'erdet énténukhw. Habtatrew énténesena an yéwereqetdi yébiroredit kwankwil gemdékhwénéllom. Fathna Abrahimsi lawelta akew keddemkhwén. Beléñli laxma beléñlékha deema ésikhwén. Géra deemil kaya gén yéxil. Laxmil yéséñ kidew ersénénnedin nad barkhwénéllu. Wéred lakédmetli kwéséñ kidakhw waneedembi énti nil demcédrakhwli segerna nefcakw géra gwetela. Émménéd an énna naw naqsena qolatsi naqséya gereseli. Naw naqsena qolat naw nefcéstena gab gerikhwdék cajjebdekwélle. Gérés shaw hémbenekw. Jar lakhwdék nid akakhw gérés éwekwéllu. Naték shakhw tamém addam élla. Tamém Jar kaya gén. Nédkha lakhwék nigéréséd ékhirir kaben gén légéd ni énterakhw. Énti geresegrakhwsi keddemto xallenna énthersegakhw dékwa aken cawtisela. Sireekhwéd léwérli niték

yélawéd ésiya yéto shakhélla. Tersére qwalelle yénna aqhtrasék kabekw. An nan sherith yukhw liñerli hémbew laxmatat nawék keweléd edew gén. Hémbu Eyyob Tesexannés, Elyas Mesmer, Habtat Zerézgi, Tesfachon Mebrahtu, Temano Cuqhwbe´ab, Cabdu Mexammed Candu, Xamed Cafa, Temesgen méké´elu…. kabunulle érgénukhw. Tégreetél; Idris Mexammed Cali, Abrahim goret, wed Sheekh, wed Cabdella, Idris Cafa… Lari tégreesi Idris Mexammed Cali keddemerille 'méntéttelhe addam égélmi lécagéba' yéreri sereti mera mélméli érgéti. Sireekhwéd Sudan béril gerikhw énkelséreri xélayi gén. Yétkhér gerikhw er´ésistille. Tégrényil; Sam'eel Almede, Thexaye Gebrehiwet, Zer'abérukh Xadgu (Nayjerya), Féqadu Téku'é… kabunulle érgénukhw.

- Bélinéd kaya akhgi eri gabédkhér xaleyrekw tekekwélle énde ewédsena gén?

Yeewa kwé´émén gén. Bélin dag Tégreesi, Tégrényed, Carebédkhér xaleyekwén.

- Careb er´éroma?

Daxna gén, gerikhw cheggemdelelle. Yéd akew er'ékhwén. Nibeherédkha én an jerebewsi wenqero tebbédnikhw gérés shakhwén. Lari golya qwéra lakhw Khaléd yéstakhw keddemékhwélle. Deemeskha yélawéd ésikhwén. Carebéd Telefézyon Sudanukhwdi qol wenqera éseet deleydegrakhérma?

- Deleydeli éménédma?

Yeewa. Nilawéd 'live' érgukhw. Secat akakhw gabsinikhwélle. Secat dembi qilsékhwén yo barollom ferkhwén.

- Émma taqhlemekka?

Daxna gén. Tekewsékélle yullom érgékhwén. Én yégabéd aqhtérasék cajjebsunu érgénukhw. Fekkerséto én lakhw lakhw érgew ketines énqwaridénor metan énna 'Tik-Tok' sena fédnollom érgénukhw. Demén wasullom yétér énqwasisékhwélle. Lakin nibéjékhanek tékyakhw érgukhw.

Tégreedi Tégrényeditél chegem shakhli. Tégreesi Térxassi, Liya Bayrusi, Béssératsi… lawli laxma lawlékha deema keddemkhwén. Tégrényedkhér xaleyekwén. Ladon Ameerika ferno wanténu thaniqo shékhwéshtonna én Tégrényi séttatsi niték an shekhollu érgékhwén. Keneda fernakhwlékhér Bélin dag Tégre, Tégrénya, Careb an bexatollom érgékhwén.

- Séssécitlékhér kékhin gén, niñña ewiléd gén nibéréf?

Wéra kewsi sessécisuma sessécgi hémbiya denash. Kékhinnarsékha gedém nan kwéléd wasekwén. Lakin én émmana yesenekka musiqqa teryo éstejli carego dembi yédag checansew er'éli. Bes déréñyakhwéd anyew weri an habew er'éli. Yéjabél kew hémbekwma élla dékwa feregeli. Musiqqa énget éstejli féro gele xabre dekwsi yérenélle gereseli sémarned. Fekkerséto Sébritdi wanu séssécitukhw kénténa ésegi dima akha qomyetudék xéberseek énqomyet qwérsena weri na'eweysi sessécu érgékhwén. Én gender merxanta Kaxsay Gebrehiwet akhakhwlék xéberulle érgukhw. Dembiredék gwéshkhwénéllu. An xaleyéya éntakhér gén sessécali yullu érgékhwén. Nékha nawék nefcérokka gén éndewa yég yulle érgukhw.

- Ter yérentéléd nan akhrasik énti xaleyrew xalyet wérikew akhra?

Teryentéléd nan akhrasik seekhwa sherith keddemo hémbekwén. Énna seekhwa sherithli 31 golya hémbekw. Xérréyet baxrotél nitnitur wekétli 20 ewweysi akew keddemkhwén. Nawék lat 50 ewweysi akekw. Neen yélawéd xaleyew akho kewéd keddemew; Bekhita Calisi, Térxassi, Fathna Abrahimsi

la 6 akew, Béssératsi, nan kwedo Zeeneb Beshirsi Bélinéd lari keddemo hémbekwén. Qelatisikhér lakasseet keddemkhwén. Neen nawék weri deemil weri laxmil yénan hémbewéllom gén. Nan kwedo énna génatit nan énterewéd hémbu; Férezgisi, yékhwred… énna kerona wekétli kwedo Medhane Mewessikhér (yédi nidi lat golitneri lari), lari kwedo nidi la canqédi lat goliteneri, lari kwedo féda dekwewéd gérgil Medhane goliteri, gérmatheensékhér keddemkhwén.

- *Kwéxalyetléd déyyada énkelderi ewini gén? Wérikhw sireekhwéd énkeldakhwénélla?*

'Lakhw wenteri' yéreri gén. Én kémana nérukhw aqhtrasik tamitakhw gén. Deemakhér tamitakhw shakhti. Én an nid déyyada énkelakhwélla mésmésa lakin; an yéshégwéd énkeli terse wanu an xasebga derbéd eriri gén an kékhanteekhw. Énna lekhen nin gérgat mechechdékhwélle. Nidag nit tekew eriwéd gofseew achgumkhér hémbekw. Wéred golitenta nishur garat kaya akhla nigolitew. Wasewdi qwalewditér nefcéstekwéllom. Kewdi kefyérakhér akren geriw wasrekwér qwaldekwér.

- *Xélay derbél gofseewéka gerikhw énqwasisakhw weri yékhe g w e h e y d a k h w s i r e e k h w é d elébdérakhw wéra hémbakhwén?*

Ladon géranditél yédi Tareqqe Tesfahiwetdi lat keddemnu an éstejli wanu én kew éntereek seladi geriw béqhwsunna érgukhw. Nan én ejennit shanféfel wéra érgetéllom er´éli én seladit sessécaw tekunu l é k w é k w é d l e k e m e w s i l l o m q w a l k h w é n . Er'éstégileekha 'xédeg énta seraqh xédeg' yékhwén. Kew énqwarisi eriw akhukhw. Aññér demén nédsena yérukhw yénosenelle énqwarisi béték yékhwén. Nini énqwasisreri gén.

Gweheydéreri kwedo; ladon xagadtél 'konserti' ésnikhwén. Én akañña caqhtérasik césas bejekhollu érgukhw. 'xadernaka menzel rodan berka leréxib gadmotat' yéreri golya wed sheekhtérit golitukha Nebekél eb yukhw hah yo ékhirirli yéna gwéshelamelle. Habeewsék er'émbe lemellem yu géjosena géddisi wenterukhw émma tememdo gemkhwén. Nidyokha merra shékhwéshtékhwén. Yéréxli dékwa gwé´itkhwén. Keren fe nakhikhwén yosena yégena canqer gén yéro canqersi qerechistille émma lekhentékhwén. Én wekét éndil baxro xérréyetékhwéd dellemnu érgénakhér akhnewéd Asmera feréya érgékhwélle. yécanqer qerechsokhér lekentokhér wanukha Asmera akhrasik ferkhwén. Asmeril menkinetléd gemerit cénqwéqw yu dew yo kew gabewsi wasna qilsékhwén. Habewék er'émbésteelleekha yékeren wenterkhwén. Kerenli énna nan Azezoméko éstesheneeri hémbérakhwli farmasi érgéti. Nértél éntokha én gérwa nil déyeekhwédélle yéchegemsi jiñéstikhwénéllu. Én gérwakha jarléd erginni bederarinyo kwé'énqéwa kelembura qededsukhw yékhwélle. Bakhakhed an akhgakhw shakhli. Léñél ceero nédsena akhwén yosena

lakhwna féssehayeetél feri négén tékyakhw yénolle kwedo xadiséd féssehayeetél ferekhwén. Féssehayee Jar barekénnit én canqer qerechshakhwéd nedér gén bardoka gén yo gele théréq yakhw éwekwélle. Nédkha kidékhwéle. Ninikhér mékhirsegreri gén.

- *Xélaydi xaleyentédi daberdéno wéra ésten kidréd yérakhwén?*

Seléf séqwettéléd tersére legedto shakhrukhw. Ladonsi beher akhto gerestela. Seléf kékhanatli weri eri akantli golitto shakhrukhw. Eriw kwésena yewdi 'konserti/ concert' ésito shakhrukhw. Nin leeña mekhseb shakw. Lageféd meherséru énterdekw, liñer gefédkha er'éstéru énterdekw. Nan lakin qwaldo er´égrakhw wasro er´égrakhw félan xaleyenta akhukhw yew wasrekw. Qir genjéñli xénthéth xénthéthsére béra késosena éstudyotél gwérabro dehey énsékhsére gañgañéd kélip sé´elséro 'You-Tube' li gemdéna akho hémbekw. Nin nefcala. Wéred lageféd seladi geriw déhisenekw. Erigeféda én éka-maxber qwalgilomér er´égilomér nagewellit wasro weri qwaldo geresela. Nakhineekha xéwéch yéno dédenekw. Nigérgi jab ékhwarsakhw nilégéd liñéndukhw gén. Wekét éwro shékharukhw kédmet keddemto shakhrukhw. Shégwgi legedakhw élla. Xaleyenta casa gén. Éka-maxberkha nibaxar gén. Én berra hémbew énna bakhét nis shakhénni. Casa baxarléd feekhwédsena gén. Xiléd gén naw lemellem yenakhw. Neesyu weththendéno shakhénni yeli énkwéli. Esheshgénin gén an yakhw.

- *Kelembura golya, wessomya… nasuñw gemukhw, énti wéra yérakhwén?*

Neen émmén gén. Yénecadatdi yénenebaridi na'émmanisena élla. Én fekkerdakhw berril én cadatdi nebaridítél hémbakhw xasserséna sada éwakhw gén. Énna berril akew kékhanatsi qwalden nalék én émmana éstu señew kebtela. Naserena, nagédla, na'érakw, na'awayén… Ferwenterli wessomya, kés, eleeleewo… dengobil 'thexay bereqele nay wéshathe' yéno sessécanekw. Netkha nisena élla yéto geresrekw. Nin wéreni gén 'kwénantel hémba deheb shéltutsena' yésta mesel gén. Én émmaniw wekétdi feresena akho keddemséro gerestekw. An nan geri wekét gewelli yuli émmani kémana nefcéstekwén. Tamitkha shakw. Kewér merra énkelekwéllom. Nan qwalden kew nawék émmaniwli wentero hémbekw. Geleekha natamitsi eleeleyo geleekha kew nat énkelekw yo biznes/seladir céléd. Cadat biznes céléd mekheltéstéro shakhla yenta gén an. Nisena aken shékhardi tamitdi erersela. Shékhardi tamitdi énga xalyetkha reqebsela. Xalyetku reqebsegew akeña biznesér élla. Cadat yénew dédgin gwé'isakhw hémbekw tekelelle. Wéred yéren énna yuka géjjesena kew nal géléch yo hémbekw. Néddag énna nan énterew golitenti cadatsi qoqelnil kékhinnar qwalisenekw énkwénukhw. Énna Cémer Camérdew naqsenew qolat caqhtérasik énkelsew gén. Nees erto gerikhw teqhakhw akhla. Behelindi kefyéto shakhrukhw. Naw yenewsékha shenurto shakhrukhw. Naléd ererderi golyet kwéméradsenakhér kwégéréssenakhér keddemtolla geresrekw. Bes lari énna kelelew cadat er´ew yénekéldi yéna gendi dekwgéni wanunu nakémanes kebsénil kékhinténo waneténna qwaléstekwélle.

- Xaleyenta kwé'akna nefcékhwélle yérekwma? Wéra nefcagakhwénélle. Niwék énna nan an hémbakhw xaleyenta akhnedin akhakhw gén. Nidéka ewweysi xaleyna med gén. Med mékhwérdosenakha nidékeléd ennebséru ferdekw. Enebsérakhér akren nidékdisi daberdekw. Kwéfikhwétéd mecab jerebdela. An Jaréd xamda akhénni welef yéstakhw shakhli. Énna eriwédsena yémaldi yéfikhwétdisi mecabeli.

Shégwén bejjakhén an erakhwék yédarli gén. Neesyu dé´em net sédawakhwéd ge´éyéget er'éstéro shakw. Wéred xaleyna sédawakhw kédmet gén yéno yégwérbet ferdéno wethenew ersédéno geresenekw. Qilségri kedemnedi ennebsénedisi lakin sédawakhw gén.

- *Golitenta akegren wéra akhtéd?*

Golitenta akegen wéra c a s h e k k é r a k h w d é w é d kédmetma kesteeka, kébseñña gémmilakhw lethseñña déqhwalakhw seqqatha akhridwa erikhw wéra akhéya. Wéred yékéldi yéshandir kédmet négén.

- *Kew kwédehey wasro sefelaléd chebberekw énkukhw. Néd sebbetéd wéra yétenna?*

An dédli yékédmetél hémbekwén. Én ererséñna awayén gén beddelso hémbakhw. Nékir wekét énti ketigresena sherith fédro dax segrakhw ni'akna gén én chegem. Géra 'You-Tube' li dima hémbekwén. Yéshur 'You-Tube channel' shakhwén. Nan tekhet You-Tube li gemdiya ferew xadayés xalyet dellemdo hémbekwén. Leeña Bélinéd Leeñekha Tégreesi. Bélinew lari cadatri akhro én liñerikha humetri/ wekétri gén. Tégreerukhér nisena. Kékhanatlikhér dima hémbekwén.

- *Émma énna You-Tube channelli qwaldénoka geresegew weri bakhét éngewédkha wéra xassebrakhw shakhrékhwén?*

Téksére kwé'émmén gén. Elemeerték neen bejjekhenekw. Én lari xasserséno ésinolla shakhneri 'ERI TV' si éwno naderbéd thelleqsesena ésna kaya gén. Niññér nichegemsék shakw. Wéred ERI TV nérséttatat geriw akhewéd ewéskot bakhét erséro gerestakhwén nishushi eri gar gén.

- *Bélina cadatdi nebaridi teleleyro wéra éstiro shakw yérakhwén?*

Seléf selfay nidékel bakhét éwéstéro shakw yekwén. Hémbu, énna Kerenli éstakhw weratli Bélina xaleyentéd sireekhw bakhét éwésétro shakw. Erikhw radyora Bélinakhw kékhintéro shakw. Méhro gener gabéd daberdo shakw. Énna nan éntén ésdenakhwédsena kétubu weratatkhér bejjakhro shakw. Meerikha nibeheréd Cansebetél Bélinéd sireekhw bakhét éwro shakw. Wéred Bélin ewelkha éqhwtu gén. Deméñña énna Kerendi nérlaw shengebditéléd erira akan shakhénni. Nédkha sireekhw mekhela éwéstéro shakw.

- *Dekwséto jerebrakhw néshqa wéra hémbakhwén?*

Y é n e ' é k a - m a x b e r s i xammediyellu jerebekwén. Wéred éka-maxber moral éwnedinélle gén an net ge´éyakhw. Sireekhwéd musiqqa mecabakhw Atobrhan C u q h w b a l é d e t r e s e n a yew Bélin xéssuran dima yéséméthli akhno kékhintiya kabewélle gén émma xammeddéyellom. Génay xaleyenta Cémer Camértékhér sabekwéññér kékhinti yekwéññér. Wéred kébyakhw sada shakhw qwéra gén. Shalotsi kwedo kékhinta éntecadatsi tebbéda yekwénéllom. Méhrotélér kékhinta yéyellom jerebekwén. Wéred méhro éngakhw cél éngakhwédsena gén. Énti béréf yérakhwlék cawtitto akren méhro kémito shakhrukhw. Énna wekét meherséro jerebakhwéd nédséñ tamitela. Néki énna mobayél nanantétel hémbakhwsi mehersénil nefcéstenenéllu laybreri nanantel hémbekw. Yénewekétli nédsena bakhét érgéla. Dikshéneri yéstakhw qwalgéni méhrot temedénékhwén. Nékikha mashella niwék nanantel. Nidékeséñ shalotsi meemeydéno eda yekwénéllom. Wéred énna teeknoloji nimenfécit dag geri cameqh kéminedin.

- *Daxnil ererséñnin denash.*

Ejja Jar téksintet.

***

É ka-maxéber

Shur mélena

1. Kwéshur mélena yéstakhw wéreni gén?

2. Kwéshut ewahabre méldakhwén?

Énna shur mélena yénekewdi shalotditél qwaléstakhw dembira wentesakhw edeb beddanléd gén. Shur mélena yéstakhw déréñakhwéd mésmésa ésna weri kwéxéyyéménteet addamtél chegcénna gén. Hémbu:-

1. Énna welef nis félan kénsikhwélle an nimérad érgélelle. Néhittél nan én félan akho géra yénna mésmésa tamémi akhrokka én welefsi bartullu weri tékyéto weththengéri énshewséro nil mendertérekw.

2. An énna gérwa xareqhdolle kédmetsi géra énseeketéléd keddemo yéshu geresrid, lakin néddi akela. Énna addam nin kwedo keddemo ceerdo nishu geresro aqhtakhw gérésdi xildi kému énna sebeb gérwirit mésmésa ero weri sharécli érgekw énkukhw weri nigenetél shiwekw énkukhw.

3. An énna dékwkwa wekétli seladi ékébakhér aken nansuk gele tékkal bédrid; de'em; yukha gerikhw aqhtew akhla yéshaña kabenille: énna addam nin seladi éqhwtu geriw ereru ékébro weththengi niwkha shégollu nishaña kabigewéllu akhno; ni erewsék déhisu mendertekw. An ésbortitél kékhin akhrid. Méhrotél: sqhuthli: jerdinli: kwaneynil …. de'em; yineek gérésdi caqhémdi wanunna yéneshut mélnu menderténnakhér éqhwtu akhénni. Émma yéne-abay addam gwérabénnit, éséya gén yo gén yo béréf yakhw benti bala weri féra ererekw weri méhro émma xayyeméga shalot!

Kénsura Fanus Mebrahtu

Xiqhta (xiqh yénna) eweyakhwéd télélsakhwén?

Xiqhta (xiqh yénna) eweyakhwéd télélsakhwén?

Ladladonték nebra qwénu: caqhw jé'énu weri yékhe témyéno wanténu akhén jiñésténu hedeféd xiqhyénna tersénekwén. Énna gar ninkha wekét weri yékhe shiryakhw wekét lameddetléd secotat akhrasik weri nid ewweysi diwiro geresekw. Xiqh yens télélno akneña gérésuwéd éwésta kwedñes énna teleyesena gén.

• Lamenki shékwer qwexamro géngénnayisi méshna

• Lakwébayet éntakh caqhwsi lawekétél jé'énna

• Lamenki sekheredi lamenki deed nebriwdit xéberde chébcitéd thébuqhwséreek séñwna

• Kwéfikhwétnes gele belseméd ebbedro shakhro géjjéro fikhwétna (ettenfesna)

• Kwéqwémbes ebbedro shakhro ebéd fikhwétned én fikhwétrewsi démro koril akhrasik wetterna

• Mererakhwdi qemem bejjakhakhwdillu nebra énkelég

• Qéyyas ewweysi béttasik qwig

• Én xiqh yénna 24 secotat ewweysi diwen bareek wenteterakhwéka aken xékkéménnil ferna jerebdekw

Méhro

Méhrotél cawtitto akren

Kew jaber messeldunu “kakharségakhw te’enela, m e h e r s é g a k h w k h a de’enela’’ yenesena éddinil méhro énget mendertéto gerikhwdék teqhakhw gén. Nit akhnedin énna daberakhw debbenli, éka-maxbersena nidkéd warditrakhér akhro teleleydéto, méhro gerikhwdék xasserdakhwdi likwérséro shakhwdi énkisena akha chegemukhw akho erersekw éñwkukhw. Nédsebbeted méhro ékakhwres er’éñdi gérésdi likwésned xéshéméd mendetéro geresdisekwéllu. Niléd béréfyo yénemeeri eri meeritéléd sireekhwéd, gerikhw génditakhw nicaqhémdi rédéqhdi geebgillu “méhro nidkéd” yakhw xasabléd béréfyéned déggeer shiba méhror léñ keddemned gerestesenek lemellem yekw énkukhw.

Jabitokha yénekéldi yénegendirukhw, dembitokha yéneshanukhw fines tememdned, nérmeswata érwa daberderi beledi kwaneyno aknen, yénkentut yéneméhrotél kékhinténo, énna mekheledi méraddi nis tememdéno wéra ésino shakhnékhwén yakhw weñqeres, wéntésa jerebinollu shakhnékhwén. Néd sebbetéd méhrotél cawtisroka geresew garat geriw dékwa aken, nékisi lakéntura énna séqhwet teltelso hémbewsi gébérli érgésen cawtitro geresekw.

Méhrotél cawtitni deréb

Kwéméhrotél sérgul akhto akren, én gar kwéshuttéléd gén ni béréf yakhw. Kéntura meherserokhér er’érokhér hémbakhwéllu néyetdi méraddi kéb yakhw akhro shakw. Nin akhro aken kwedo lakéntura seléf selfay ni’edebéd xammedsakhw akho, sada shakhwdi ésiya geresekwén yakhw fehemdi xérgénnetdi debbeltakhw aken

gén. Nidagélkhér nishuttél ettenkebned cawtitro akhet éméndo shakw. Énna ewwet hedegso hémbewéd dag sérgul akhro aken teleyo teltelso hémbewsi gébérli érgésro geresegakhw aken nideréb sergelukhw thafix akhro geresela.

Mekhela

Mekhela yénunsik lakéntura méhrot déñwosena weri meherso ni akhro ferakhw, ni férisro jerebakhw, nisenakhér nichiwedi, ni'éka-maxberdi nisenakhér nibeheréd nibeledi niléd wéra chebberenet eleeleyned qébliso merkisakhwéllu nimékhwékhw mester gén yéstéro geresekw. Mekhela kwexasabdi gérésdi wekétdit kwé'émmamsi cawtisro geresa derbél gebbeldéto kabekwkwéka. Lamekhela éñgakhw kéntura nikored derrekakhwéllu ésnikhw néyet wanigakhwéllu akhewéd cawtitro geresela.

Niwekétsi wajbéd nefcésténa

Hémbakhwékka wekétsi séttatéd nefcésténa, kwémekhelil ge'ésakhw derébsi thefxédna gén. Deréb thefxo dembikha kwéméradsena séqhwet ewwet gañito cheggemtela. Néd sebbetéd lakéntura niwekétsi ni keddemew awqhuydi wendisned settatéd keddemakhw weri weqheyakhw aken sergeldo akhet ekkedsakhwgén. Nis yénunsik lakéntura ewén tebbédet, léñ-med keddemet, fikwet, wecabet, niwaldeensi (ékhwarursi) kabet, genjetér gwatér séttat fédo nid merxéstakhw aken, én ni keddemro weri tememdéro chebbersew garatsi lakhwsék niwekétli tememdakhw akhewéd, gérgu nikédemli dima sérgul gén. Séttat fédna kwéwekétsi jerebdega garatdi kabiroka geresegew kewdidi dekwséniléd de'endekwékka.

Shur chéfrég/xénég

Késura méhror léñli éwakhwka er'éñ béréfsisena asas géra, nitusi caqhtakhwdi cawtisroka geresakhwdi akhla. Nit akhnedin kénsura éwakhwka béréfsisena asassi, kwédewelwelsi fetteshned, kwéléñli tebbédned, eriwsi weñqerned, nébab léñli ferdo nebebdéned, nisenakhér dijital nébab léñdi interneetdit nefcéstened, énkénsuriléd erdakhw bérefsisena er'éñsi feyxédtollukhér daberdétollukhér shakhrukhw. Néssened chéfrégdi lemellemdisi likwérsakhw er'éñdi gérésdi kwémukhwli qoritakhw asas kéminedin sédawakhwéd mékhirséro geresakhw akhla.

Gendikhw tebbédna

Méhrotél lamé'ébli erersew kéntut, nagérésdi er'éñdisi siréstéñeew akhno, akha kénturek erikhwdi wantigakhw sireekhw er'éñdi gérésdi kémeet er'éstéro shakhw gén. Néd sebbetéd gended tebbédna, kéntuut, méhror sebbbetéd shakhnakhw, siréstéñe er'éñdi gérésdit lat akhno, fédi-gwédi yénedi kaxadséñnedisi fahemséñned, ladéñwanil ge'éyenekw émma, éngendi tebbédnil gwédunukhér gemdunukhér érgénew, re'eydi xasabatdir derbéd na'ér'éñdi gérésdit reddeqhdenekwér daberdenekwér.

Gended tebbédnikhw Menfécit

Gended tebbédna kéntura kewdi fahemséñe nire'eysi éwukhér nare'eysi kelebrukhér déñwanil ge'éynikhw géréssi daberdekw. Nisenakhér lat akhno méhror sebbetéd jiñéstidénokhér fédi-gwédi yédnokhér geresdakhw akhewéd, én tebbédnakhw kémana déyyada fehemséro, weri nalebbekil xaderdo geresekw. Sidil siréstéñe awaynéd weñqerdokhér wentesrokhér geresgewéllom garat sebbetéd, weñqerdokhér sékwrewéllu wéñqersi wentesrokhér bakhét bédekwéllu. Gended tebbédna méhror léñli mehersakhw méhror sebbetéd jiñéstirokhér fédi-gwédi yérokhér geresdakhw akhewéd én akhwer sebbbetéd hémbakhwéllu er'éñdi gérésdi déyyada qoritekw. Keted fehemo érgakhw kémanes nicherdi gabéstéñned thefxédro geresekw. Ni nefcéstu érgégew tebbédniw derféfdi er'éstéñekw. Nitu akho meshegewléd kwedo feyyego tebbédro geresekw.

Akhén géra gendil kwédi tebbédew férirdu degugéd

akhro wejjebekw. Wérikhw gebbersakhw genda niwekétsi nefcaga garatel dekwsakhw aken férisegakhw akho kebtiro gesekw. Gebbersakhw genda niwechem 3-5 akhrasik aken férirsekw. Need ewweysi aken cageldi séfetdi bakw émma méléklédfakw. Genda tebbédniw nil ererséñenakhw akan chémbéwit yakhwdi tebbédto cheggemdegakhwdi aken tékyakhw gén. Ererséñna gendikhw séttatéd akho, unarli wérika wekét, lawekétli wérika secat, wéreni tebbédto gén, eyyi gendi wechemikhw teri wéra akhro gén… nnt yew wéñqer wéntésa éwéstérollom shaw gén. Nisenakhér gended tebbédnil jerebdakhwléd ewweysi wekét edned, natusi ésenakhw tebbédni wekétsi heshkebgénin degwgwegwséna shakhénukhw.

Eddegnedi bekhwerdénedi téléd degwgwegwséna

Méhro ni'asasléd ékhirirli shakéstéñeekhw akho, én dembitakhw én jabitakhwli kwaneysu feyxakhwdi qoritakhwdi kwana er'éñukhw gén yéstéro geresekw. Er'éñ wajébéd likwérséro aken kwedo kéntut énna shakéstéñnes ketetebgéni naméhrot teleleydédéno shakhnukhw. Akegen qoritakhwdi élébérsakhwdi er'éñ likwérdéno cheggemtédéno gén.

Eddegnedi bekhwerdénedi énna shakéstéñnedi wendénardi én kéntut mehersenakhw méhrorukhw kémanes ketetebakhw akhewéd, kéntut én naw mehersenakhw méhror kémanes fehemsédnokhér tebbédno qorisdénollukhér cheggemtenekw.

Eri geféd kwedo kénsura sidil berhéda wekétli, nidabritniléd akhén, eri ekétbet wek'ésto, nisenakhér kéntutdi ésakhw weñqeredi wétsedir derbéd, déyyada feyxakhw er'éñsi erdéno geresegew akhnewéd, méhrotél én téker kebténiw esbubléd lakhw akho erersekw. Wérikhw yénen, néki nibekhwerdéned dekwakhwéllu kémana méhrorukhwsi, fehemgikhér er'égikhér, énteleyo sékwrakhw kémanes fehemro geresegakhw akhewéd. Nidaglikhér dekwellu méhrot leheeknil ésakhw chéfrég akhén déhisakhw wekét sédawakhwéd merkistakhw akhla. Kéntut nicher emeri mehersenakhwéd xassebunukhér fetteshunukhér, ni demibra kebte énjeñi dekwakhéllu méhror sebbetéd xassebu shékhwshétekw. Nédkha nimeswata meththu sederniléd demibra kebtekw.

Eri geféd merkisten kwedo lakéntura ni'eddegned weri bekhwerdéned, mehersénedi meherdénedir weratli akhén, meherdakhw kénsuredi mehersew kéntutditél mehedakhw canqefna (kwelefna) sédawakhw akhla. Wérikhw yénen lakhw eddegakhw kéntura sidil téwro aken, én teleleyu érgakhw mehersénedi meherdénedir werat dew yéro qessebsekw. Kénsuredi kéntutdi én naw shakhéno érgénakhw méhror awayénléd fanekw. Nédkha kwéshushi kaya akhgi kwecherdi kwékénsureditkhér cheggemdérekw.

Néd sebbetéd lakéntura méhrotél sérgul akhro aken, niméhror wekétsi tekewned eddegikhér bekhwerdégikhér niméhrot teleleydéro chebbersekw.

Qelete Negasi

Dr Beyan – céméréd génnay weqheyédkha beher

Eres ékhwarurléd 1981dir emeril dégge Xashelerékhwél ékhwarsakhw Doktor Beyan beledir qexatéd hémbenekw yéstew behelin gérésudi méhuranditéléd lakhw gén. D/r Beyan céméréd génnay weqheyédkha beher akho énna célletit nil ewehabe ge'ékhwén? Cébabéd nikénidi nimekheledit qwalakhwéd jiñdisneellu hémbénekwén.

Méhrotél kwéseléf kwébéréf eweyakhw érgékhwén?

Yébéréf éñwqwasisakhw gén! Jérémbisena méhrotél meherséya yo segerli. Béshkot qwéya yo gén an segerakhw. Yécémér méhrosi tememgakhw jérémba akunsik yénedéggeetél érgakhw mhror léñén beekéstanékhwlii kénsura Tesfazgi: én nikéntutéd béshkotti éwellu wekétél shumérto dérgém yekwén. Éndakhu teryokha: tureek qwénna kaya akhgi yécaqhémsena én méhrotéléd lalari shakhwkhwén. Méhrotél déngaxéd yé'ékhwarur segesnole béréf yéli. Yélawéd neweya derbéd téwo teleleydékhwén.

Nidembi teleyakhw selfedi nebekedir qexatukhw kwéméhror eseerarkha?

2r mé'éb ge'éyérisi méhror wérinnar gerikhw fehemsulle érgéla. 3r mé'ébli ge'éyosena warditenta akho sikhwer fe keshera/bérawwet edkhwén. Éndakhe añwkwer mé'éb akhrasik normal kéntura (gerikhw sédéwegakhw) akho teleleydékhwén. Añwkwersi tememdo nebeka qexatli ge'éyosena méhrot tebbédo shakhéya kémeet yé'énterakhw emerir bakhét méhrotélakhetfehemsékhwén. Nebeka qexatli méhror léñén Megaréxukhwli dékwa segeren én méhror cagel meherdénikhwéd ganéc érgéli. Éshésh yokha yé'ékhwarursi gedamli tusdénolle w e s w e s k h w é n é l l o m . Énsinti yégena gedam Kapushinikhwli Deqemxare tustille. Nilkha émmén émméndék méhror eslulsi shakhwkhwén. Ewehabe tebbédet (study) ewehabeekha

mehersetér warditetér eleeleykhwén. Nidembi 2r qexatukhw méhrot gedam Mendeferikhwél 4 emera mehersékhwén. Nin de'em 2r qexatukhw (high school) dékwa yéstakhw aken niwék én nimeherdéni cagel kollejsena messeltollu gerestakhw gén. Én mehersénedi meherdénedir cagel léwér-deréb nidékéd tamém: én nil meherdewénna kénsutsékhér beledir qexatéd er'éstew gérésudi kida-suñudi érgénukhw. Néd sebbetéd én téker yé'ewénénnar méhrorukhwsi lewwetakhwdi sab shakhisakhwdille Kabushinir gedam gén yéya geresekwén.

2r qexatukhwléd matrik akhrasik cébabéd niwewekétéd méhrotél érgekka xassersénedi kékhinnardi (keshera/ bérawwet edna): ékhwarurléd akhén eriwléd érgekka kabenedi def'etdi: weri yékhe hémbursena mesel tékyakhw (model) akhékhwélle yérakhw wanen: weri kwéwarditenti érgewléd élébdérew wanen.

Bedero én an sabew yé'ékhwarur (waldeen) gén. Yégenedi yékhérdi meherségew eres dékwa akenen méhrotél érgellom xassersénedi teleleynedi sédawakhw érgéla. Kwénéñéd kwénéñ yénewéraqh fetteshtekw émma én lésodi ketinedi hémbew qwalésteek wérikew naqhsénet deleydenekw. Sireekhwéd élébderi yékhér én yéketines qwalosena "Néhitti wérakhre ketrikhwénélla? Én dekoka hémbakhw kéntura kwémesurukhw kwéléd sireekhw wéra qwakhwén?" yeek warditenta akresena ésekwékka. Én fekkerdakhw yéneléñénli sireekhw kéni érgukhw. Méhrotél én bérawwet edni sélelsi selfiléd sikhwer akhrasik turen yéneléñukhw démana keshera érgékhwénna. Yénejekheril 100 – 150 akreri fénthir érgétinna. Nédkha Meskerremér erba meshuw méhror terli fénthira nebekél turo "Néhitti jerebekwén" yéro férirdekw. Én fénthira nérgenléd cadegséro féro késteti émma nér'arekha kwénnantel éwéstekwékka. Yégenakhér yékhéréd law nan akhro def'édetékhér kesherdetékhér. Nehabineekha yé'ékhwarur méhrotél geri xéséréd debbeldununna érgénukhw. Yénedéggeetél nasena xéssuran ékhwarur érgénukhw tekelelle. Yékhwarur dag kwedo sireekhwéd xabendi saburdisi élébdakhw keda (kahén) Kabushinirukhw abba Tesfalédet én téker yé'ewénénnar méhrorukhwsi shakisakhwélle gén.

Wéreni ni én sireekhw? Modeel hémbuma akhnékhwénékka?

Abba Tesfalédet én méhror léñénukhw yemmementa (dayrekter) érgukhw. Niték yécaqhémdi yé'edebdit wenwenno deleydénolle érgénukhw. Én fekkerdakhw selfa semesterli kékin deemil 11 dewli dembityo diwe dengobikhw semesterli sadéstegakhwéd én sejja selfuli xébersekwén. Hemmeldekwénéllom. 10r mé'ébli ge'éyosena yéfikhwétdi kwedñe "An kahén (keda) aknikhw shéñana yéxéllanli akhén yébérli élla. Qeshshira akna yéférir akhla. Gedamsi baréyellu gén sébdelle" yo bercheyo/ wedxédo xabberkhwénéllom. Abba Tesfalédet de'em énna méhrot karemto wejjebeleka yéno gewinikhwélle. An normal nishu geresakhw sédéwenta akho mendertéya gén yéférir yékhwénéllom. Yé'edebli an dima yékoril waséstelle émménsi tébsegékhér tantégékhér geshéd gesh déwni kéni hémbekwélle.

Matrik: Sergel … Yuniveréstitél Xéberséna eweyakhw érgékhwén?

Matrikukhwdi nisergeldisi gabino aknen én maxberukhw méhror léñénli érgenna séfet méhrorukhw charidi kida-meqhréxukhw yémmamdi érgukhw. 12 mé'ébli 32 kéntut érgénnakhérléd semester selfukhwli 29r deemil fe érgakhw liñer semesterli geriwsi fénqélo gelebbedo 1fa weri liñer akho énterekwéka. Géndi éñga wardo érgukhw. Genja akhén kwéméhrotéléd hemmelsénna érgéla. Qirdi gerékdi kwéhemmet méhrodi tebbédnedi gén. Én yén matrik ésneekhwéllu eme 2000tél én 32 kéntutléd 27 yuniveréstitél dekwnukhwén. Matrikli wéra tok akhna yakhw weñqera

gwe érgukhw. An de'em ganéc érgékhwén. Yéchersi "Wasa an dekwen dekwténo gén. An kebtenkha kebtiténo gén" yékhwénéllom. Wéred an shemdedned tebbédsakhwsi; kwé'akhweréd shaknil warditakhwélle érgéla. Lakétabsi nil waneet yé'akhwerli shakhollu ferdéya chegem shakhli. Énna neweya cageléd éddinil er'éstew Hénédqwér dékwa dekwennille. Nadékhér nabeledli weratéd wardito letteqakhér gén. An bes énna shib (maths) dewsena yew méhror jénéssi gerikhw énkelu érgéli. De'em jografdi tarikhdirsena (héjjam) yew yégwakhwra érgukhw.

Yuniveréstir 2r emeril férirdakhw méhror bena wéra érgékhwén? Wérikhw nit férirdékhwén?

Yuniveréstir 2r emerikhw bena méhrorékhwéd férirli. Public policy yakhw férirkhwén. Nilkha én an éntherakhw jénés méhrorukhw (Mathematics) diwikhwélle. Énsin énsinkha én yuniveréstir péresidenti doktor Welde'ab Isaqhtél fero yéchegemdi an jerebakhwdit xabberosenekéllu kwedñed yéférir tarikh (history) akhukhw. Ninkha an énkelakhw érgénedin énseeketéléd terse lasemisterléd eri semisterli yénéqhwath (points) 3téléd béréfyo 4 akhrasik legedu fero kébyakhw derejjetéd sergeléd tememdékhwén. Én méhrot lésotél melekolu sédawnedinélle nidag kwesa eriw nebebdu érgékhwén. Kétab shatékdi qwér'anditél akhrasik nebebdénedi wardisneditél wenwenu érgékhwén. Én selfa digrirukhw yéméhrot yécherléd selfa akho sergeléd tememdénedin yémekheledi yénéyetdirsena én kollejli kénsura (GA) akhwkhwén. Kollej May-Nefxirékhwli 5 emers meherdéni dembi kébyakhw méhrorukhw teleleydénna bakhét masterésukhw ernedin Hénéd béril fero yéméhrot kébyakhw cajelakhw keshered (Great distinction) gewérsékhwén. Nil yégewérséni dembi nidyo yéméhrot teleleydéya Norweydi Ithalyaditél bakhét ero érgékhwén. Yébéréflédék de'em yékol wentero xéshéméd yéshansi meherdéya yakhw xéllan érgénedinéle barollom wenterkhwén. Yéwenterni dembi kédmetél wanu 2016r emeetél Asmara Palasli éddényikhw wéchchum céglo (international conference) éste érgakhwli én dibbil gérésuwéd sukwrew tebbédniw kétubanléd yéri selfa féti. Nil dibbito érgewléd lakhw Ithalyikhwra pérofeeser sireekhwéd erdolle jerebet nisena kwedo Érobbil méhrot teleleydénikhw bakhét menxéro jerebetér xabberukhw. Én éwén de'em sédawakhwéd dekwéstakhw bakhét érgéla. Nil ge'éyéto 7 ben mermeriwdi wardodi weñqerakhw érgukhw. Nimethmethu kwedo wechem Afriqi lanarékhwéd (Pan Africanism) éwéstakhw bakhétér érgukhw. - Nilér wardito la'unar cañqeyli leeñerdékel cawtitkhwén. Én wekét éndil kollej May-Nefxirékhwél leñka léwér-derbukhwli (Department of social science) yemementa akho niddag kwedo (ELFA) Ilfa Pérojekt yéstakhwél Erétéryedi Finland'dir wendénnar méhrorékhwéd qwalakhw garli Erétéryi beledir wekil (CO-ORDINATOR) érgékhwén. Qithorikhw érgénedin yékhe niwék én ésta ererséñna yéderbéd aku érgukhw.

Kwécémérdi qwaléstu én med beher akho taqhlemeka?

Én geri gérésdi méxléldi jerebew kédemdi meddi taqhaw érgénedin qira genja érgélelle. Qir 3-4 secat ewweysi genju érgéli. Nil wanu la'unar jab Finlanditél kédmetukhw ge'éyénna ése yéwenterni dembi May-Nefxitél érgakhw nadéka awwakhw pérofeesersi ero 2 bakhét méhroru (scholarsip) Érobbikhwdi Afriqikhwditél cawtito waneet xabberkhwénéllu. Nidi ésneekhw xéberukhw kwedñedkha én Érobbikhwsi férirkhwén. Wéred én Ithalyikhw nidékéd rebxédakhwdi reqhebsakhwdi érgukhw. Ithalya fero 4 emera feygetéd mehersékhwén. Én méhro gerikhw taqhlelle. Wéred émmana jabiso keddemo érgew tebbédniw

pérojektir kétuban (project papers) érgékhwélle. Sireekhwéd én pérojektir wéraqhléd lari cébabéd éddini qexatéd bérkésña Afriqikhwél selfa hedegséreri jornal érgérénnedin gerikhwdik er'ésistilleekhér kabitilleekhér. Énna xéshém néd sebbetédkha geri dibbatat éddinyiwli feréya weñqeren jerebdewsikélle likwésineek sébdunulle érgénénnedin érobbénnalatéd nera éndera yu dekwsakhw wekét éqhwtukhw akhla. Éddinyi qexatéd éstu érgew dibbatatdi seminaratditél caddemseek feru érgékhwén. Éndehabeekha geri gencatdi feygetdisi én kébyakhw qexat méhrorukhwli (Phd) doktereyétukhw gewredi keshereditél ge'éyékhwén. Nidembékhér éddényi qexatéd er'éstew pérofeeseratdi xéberéd keddemnewdi cawtitnewdi tebbédnatat érgukhw. Én yétéker mekhela de'em wenterdo kwébeleditél keddemnedi menderténedi yakhw érgénedin yékédmetli wenterkhwén. Énna korona (Covid-19) wekétli énto lasemestersi May-Nefxitél yékeddemni dembi én kébyew tékkalat méhroruwéd yemmementa éseekhwélle shéñanedi meqhréxdisi "kwégérésdi kwécaqhémdisi déyyada demcédtollu geresrakhw: beleditér rebxédakhw akhro" yésto kollej Caddi-Qeyéxrékhwél yemmemsékhwén. Aññér lebbeka faréxéd kelebérkhwénéllu. Nansukér én lemellemdi kédmetdi kebte élla. Jar cafyetdi wekétdi éwenélle geriw keddeméya sadekwén.

La'éka, shalota niweqhey bejjakhen nishu mékhirekw: énkeli kékhan chiwa shakna…

Yeewa kwé'émmén. De'em xayyemkhwénkhér yeli. Yéxayatél én xéwwén yéreri yébena nini gén. Émmén kidekw én jabitakhw wekétli énna gar nis selfa éwollu érgli. Mékhirakhéréllu tekisegrin kwedo! Nin mékhirsakhwdi kebtakhwdi akhla. Geriw wethethenew érgékhwér hémbekwér. Naññna gedém jar ebéd nidengobil ge'éyo hémbekwén yekwén. Énna éntera wekét takhatukhwli lakwara baxro kékhanukhwli caddemsénedi éntesessécnedi kebtirokkum akhla.

Kénturisena kwéméhrodi kwémekheledit teleleydénil canqefakhwéka weri sada kebisakhwéka xalet érgukhwma?

Émméndék gabéya aken yékhérdi yégenedi aqhtérasik kékin gén. Nansuk nad wejjeba feksi fedeykhwénéllom dékwa yeli. Akha chegemdi canqefakhw xaletdi gofseginénna nidékéd kéléwérno kébanéd legeddénékhwélle. Sireekhwéd méhrotél an kaya akhgi yéséqhwew yéshansékhér yuniversiti téwno sabéstakhw kékhinnardi kesheredisi teleleydew gén. Yé'ékhwarur gibdi shamedi érgénukhw. Nidag kwedo an xanqeqenta érgéli. Seladi cheggemdenélleankeddeméya geresakhwsik yéméhror derbéd akhén yénexaréd kédmetli segerekwén. Minewale: dérawliko: eeditin keddemekwén. Yébéréflédék yéshu gereséya yenta érgékhwén. Akha kédmetléd dembira yeli. Yuniveréstitéléd gewérsu yéd aqhtew seladi érgékhwélle. Ékakot ge'éyosena eriwléd chebberentedi shiwentedi akhéya shakhli yakhw mekhela érgénedinélle yégenji wekétsi shégwdo yékédmet wekétsi bejjakhdu érgékhwén. Ladon Asmeriléd net akhrasik gemdisen seladi be minewaleetél segerelu wekét érgékhwélle. Laqérésh be cheggemtellu wekét érgékhwélle.

Kwécémérli gencédakhwéka weri yétemneet erkhwén yéro sireekhwéd élébdérakhw wanen…

Hénditél ferellu wekétli émméndi éddényet qwalkhwén. Yédi érgew warditenti kéntut Hénédqwérsi énget Libanos: Sorya: Angola: Ciraqh: Naijeerya …. Érgénukhw. Hénédqwéréd yuniveréstitél téwro méhrosi gewérsénedi kebténedi kéredi menderténedirsena gén. Gewérséro meerir kédmet shakna geri seladi kefelsellu rédéqh gén. Qirdi gerékdi genja shakhénni. Xénég yenekw. Nadi warditto akren genja yéstakhwlédék

xarremséto shakhrukhw. An mékhiregakhw Shishu yéstakhw kéntura érgukhw. Leeñerék yédi nidi nadéka ewweysi akhno yédi nidir nebekél érga wardo aqhtérasik déqqub érgukhw. Nit letteqho selfa yé'aknakha énna néki hémbellu yé'ewénénnarsi mehedekw. Parlimi cher akhew kew behelin: nadékakhw Hénditél erersew éslamukhw wekil: Kofi Anan … neweyew kewdi ererséñna mehedelka bakhétdi gencatdi sédawakhw akhla. Én yégewra gérgél kébtanil (ésteejli) fe wecadsi sékwsunsik én gérgikhw xéshémukhw céddum érgakhw ambasader Iranukhw yékesheres lamésulle: xaqwqwefo selemulle "wenterdo kwébeleditél keddemi" yerille fina yé'éñwqwéwiléd yélékwli akhrasik waséstékhwélle. Nédkha niléd wentero yékol gencatéd keddemo kébyakhw méhro Phd doktoretukhw Ithalyil kékhinnaréd célletitli ge'éséya likwa akhékhwélle.

Kwékénitéléd béréf yéro méhrot tebbédnil sérgul féra erto eweya méxlél férirsakhwén (kwétu: gended: wechuméd …)?

Yékénitéléd gabéya aken an xéberbero akha cagel nefcéstu érgékhwén. Bedero én kétabsi ladon thélluqhéd shelléd-shelli fakwénéllu. Démokha én téker-téker kémanatatsi néqhwathéd chémmemli shakho nidembi kétabli wentereli. Kékin warditenti kéntutdi akhro fédi-gwédi yéstéñna én méhrodi télémdi mékhirsegesena akho shakhéstéro kabekw. Néd sebbetéd nidékéd dellemro kwétutél akhén xéberéd tebbédna cawtisisroka geresekw yenta gén.

Kéntutsi namekheledi sadeditéléd kwelefew xawwendew achgum wéreni akhra?

Kébyakhwéd méhro kollejat qexatukhwli kénsurisena 15 emeetat ewweysi ése hémbekwén. Kéntutdi geriw jiñéstekwén: kwélkwéla naderejjetli gemo engefdéyellom na'achgumsi wenwenekwén; shéñeekér weñqerekwénéllom. Ménnada lakhw kékhin érgakhw xayyemu feren waséstekwélle. An yéwegéméd én téker chegem akho hémbew ékhwarur naqhwérléd chebberenakhwdi sadenakhwdi gén. Én émméndi hémba nacaqhémsi delleydégni nehabegren: neetikew naqhsegren yunu mékhwér taqhdenekwéllom. Kwékewsi bardo ferni xasab wane dembi én méhrotél hémba xassersénna xawwenekw. Akha derébdik; Érobba: Kanadameni Ameerika ferto geresrekw. Méhro énget fernedi masterésdi digritat qechcherdo fernedi ewéskot sireekhw akhet er'énna jerebdekw. Én nidékaséñ jibakhw yéne'éka-maxberli lecayo hémbakhw chegem yémeswat fernukhw yéreek qeséd éñget gayténna déda gén. Énna cédér nin sédawakhw akhla. Ewehabne merhéyo ernollu kémneet xassebna jerebdekw. Erikhw sekkefdakhw gar kollejatél éntérosena én nil xébersewéka kwémeswatéd sédéwsénna: shakhda edebéd nantételéd fénna hémbekw. Ejennit shéréw érgew yéne'éka-maxber kénidi cawadiditéléd feew garat serena: din beentheersena yewdi eriwdi én téker bétér méhrorukhwléd geleddo fédekwéllom.

Nékir kéntutdi kwéjabuli akhén kwégémli érgew kéntutdit wardisnen wéri siréstéñna hémbakhwén? (kidded akhén jibed)

Akha gémék niwekétsena nichegem shakw. Sireekhwéd énna gém nanduli hémbewéllom canaqhefew na'achgumsi mékhirno shakhénni. Niték xéyyéménteesi kaya akhgi ékwliso ni'ejjiwedi kéywedi geshéd weggemnollu shakhnékhwén. An taqhdégi émmén celled gabéya én kollejatli geri wekét éseekhér yé'aknedi atwayendakhwéssena sireekhwéd 2012 téléd énna dekwew 10 emeril éntew

cébabéd kéntut yénebelediru sireekhwédkha yéne'éka-maxber Bélinewsi qwalnen aqhtérasik tantédekwélle. Jabityu énna Lasaleer méhror léñéndi nidewelwelditéléd énteru érgew kéntut na'edeb: nakékhinnar: naserena akhén nidékéd naqwala tékéd eleeleysewdi sabéstewdi érgénukhw. Néki de'em énna xéshém nin élla. Niwék lewwetsukhw. Hémbursena yénegémukhwli hedegéya aken yén gewérsénnaka nitemaméd én saynesukhw dipartémentitéléd (leñka méhrorékhwléd) selfa feew 32 téléd én 4 Bélinaqwér érgénukhwén. Yénejabkhér ménnada én leñka injénerinékhwli nakékhinnaréd selfil hedegsew xabbendew yéneshan érgénukhw. Néki dekwned kaya menqeshtew géngéra wardotél xassersew qwalekwén énkwéli. Énna humetukhw hémba chegeméd sédéwséno én na'emerir bakhétsi shébbuwdenekwér xawwendenekwér. Énna qéssew jabber gém nashandi wardisnollom aknen nékiru élénni yéstéro geresekw. Hémbu yécher kénsut énna émmanajograf:tarikh:soshaldi antéropolojirsena yew leñkék kollejuli shéngéréwsena shékhértu érgew énte'ejennit wéra erollom néki élénni? Yineekshiba gweheyekwén. Énna béres bardeek gayténikhw xasab xawwan wanu célletit élla.

Ynaékhwarurdi éka-maxberdi méhrotél hémbellom fehem eweyakhw hémbakhwén yérakhwén: nagerda wéra akhro wejjebakhwén?

É k h w a r u r u k h w meddi xassersénedi n i ' é m m a n i s e n a hémbekw tekelelle. Nawér én naqwérakhw fehemsi sab shakhisnil gerda beher shakhnukhw. Asmeril nan kéntut naqwér sérgulan akhdénollom j e r e b d e w s i k é l l o m dellemdenekwéllom émma niféres weratéd qwalenekw. Yéne'éka-maxberli qwalnen de'em naqwéréd kwesa méhro likwésnil cébabéd akhén béxtoru tékkalatli qwalésta techagemna gerikhw élla. Shéqha wekétli debbeldéro xéséréd meherdénna élla. Ékhwarur nawajéb ésenekw élénni. Lakéntura méhror léñénli segerned kaya sérgul akhro geresela. Law-shengeb kwestew méhro kabenedi likwedi jerebdekw. Fedigra féra chebbersela.

Dengobil gérésukhw kwé'aknisena: yénekéntut shalotéd dekwsérakhw néshqha: mekhwekhwnedi kwedñedi

Akha gémék nidaletli gofsakhwéllu chegem shakw. Énna nékir shalotkhér chegem waneetéllom fehemekwén. De'em chegem hémbekw yéro kwerekwkwemséro canqefsénedi kebténedi xéwwén gén. Én yébérli sada kebenta aknikhw xéllan élla. Ékhwarur émméndi

med mékhwérno nagerdesék ésidéno wejjebekwéllom. Kéntutkhér nadébla tebbédno lemellem yédéno shakhnukhw. Yénebeleditél hémba chegem dima éndakhe mendertakhw akhla. Meeri ni ésiro geresakhwsék ésekw énkukhw. Yénekéntut naméhrot sergeléd tememdéno selfa deemil akhno na'éka-maxberli léwta naqhsédéno akenen bederno nashut lewwetsédéno shakhnukhw. Dima kwéxéshémdi gencatdi kwébeledél gén ni erersakhw. Netéd ferew méhro éngew shalot Érobbil ferno wéra keddemenet geri beledatli jélélëwo qwalkhwénéllom. Genjinnarli rekhis kédmet naxarukhwli gén naw keddemenakhw. Érakw seqhelnedi gemdénedi nat tekew kédem xawwananditél segerenekw. Éndehabreekha wériko emera keddemto geresrakhwén? Méhro dabernedi legeddénedir eba gén. Addamtéléd qébliléd chebbergéri kwéshu geresto akren méhro waniroka jerebdekw. Néd sebbetéd nawék yéshan génnatit kéntut emerir kiseritél karténo gwéréd éntemedsi er'édéno techagemténo tefaneyekwén.

Meeras

Rishet Welde Édris

- 'bekhértegri nér beqlélsi debreeri'

Énseeka Besékdiredi (30 Xédar 1970) Cunedi (1Taxsas 1970) dédaker emeet gén. Degegi Sekwineka bériw ferxeenti akhgewék nawék xawyo kew hérebro érgukhw. Selebil én ceelebercéd-debresiner derbél erersew degegi Shécéb,Rebtodi Jembereqhdi xaw yégew akhnedin Atkomdi Xamedeyditéléd hérebrew Shécébdi Rebtoditél cayébérno érgénukhw. Chiwa Welde Édrisrukhér Xamedeytéléd (Cadi jelay) Shécéb ceerno cayébérno érgénukhw. Én énseeker wekétli sérgwi dembayi érgéreri Rishet naqwrakhér nérkewdi diwinénnedin nadi hérebérdo Shécéb cayébérti. Rishet énseeka Bérhane Néguseekhwril (koken Sekwineka béra) kékhansére emera ésigreri sérgwi gén.

Én énseeker wekétli 'Shambel Kebbede' yéstakhwéd merxéstew casker wekét dérñakhwéd Debresinetél mecasker ésine én dewelwelli érga degegir akhwerli nanma géjen akhro er´éstégakhw dédedi kéredir gwé'i mehedno érgénukhw. Én degegitéléd lakhwlahwéd estineek Debresinetél énshewsew kew bejjekhu feru érgukhw. Rishetkhér sérgwi akru énna néshwa nin sererlella. Néri 1968 tél canqi akru 'sewretdi kabéstéñrekw' yéstéro Maryam gébi Asmeril erbéya kwara énshewséro érgéti. Thérrir erba 1971 gérgat selfulékhér kwedo énéxan Shécébtéléd caskeréd deheyséro Debresina féro maxbusli ebbestéti.

'Jéndiriqwi gén' yéstéro 'akhli' yérosena, yékhér Weldeet niqwrer rañsi naqhséro fesno ni éntrasi leeña nefésri nérgena yégena Asmayétdi nérkhéréd dan yékhér Azazi Camérdidi laqir Debresinatél kew lawdi kéti. Yékhér Welde kokentéléd niqwrer rañsi edo qirdi gerékdi fero liñer kwaril Debresina wenterukhw. Néguse Cétmandékhwrakhér nikhwredi nikhwredqwir ékhérdit teleyo Debresina éntukhw. Én casker Bérhane yékhér Weldeerewdi qébled énterakhwsi qwalnosena jéndiremeni

émma akhla ekkedsédéno naw nefcésténakhw cagel aqhtérasik sireekhw érgukhw. Nimesderetsi fédno nikessi fetteshnukhw. Méqaqedi eresedi ni'akned nikes sédawakhwdi teqakhwdi mékhwru mendertakhw akhnediñña kesél mékhwrukhw felekha diwsikhw. Nédkha én casker 'énna felekha nin kelashinukhw gén' yakhw déñwanil ge´éyénukhw. Nédkha Bérhane jéndira jebhetukhw gén yésto nid nid nantétsi dembira énshewsukhw. Yékhér Welde niqwret dé´endéro yu niqwrer rañsi afayti nantel nigemdéned ni yeridi ni haberidit ketikhw. 'Yét énteméradsék éselle énna amanetéd edo énto

hémbakhw ékakhwresa thelleqelu éntecayéb' yo mesakenséñu shiwikhwéllom. Én casker lakin bari Bérhanet thelleqdéno 'kwédkha ewi daxna xasseboka wane' yewédsena yékhér Weldeetér edno énshewnékhwéllu.

Yékhér Weldeedi Bérhanedi én émmana najab Xamedeytéléd énshewso xaqefew Gebréséllase Kéfleekhwredi Yexannés Beréhékhwredidi lat énshewséno wantunu én naw kwéwéstédéno ferenakhwli akhrasik béréf yénosena bekhekhedi gwé´idisi habenewék e r ' é m b é s t i k h w é l l o m . Sireekhwéd yékhér Welde 'yéqwret yu ba ékakhwra lekkemkhwén' yo aqhtérasik nishurséñ Bérhaneesi gweheyukhw. Wentetereeka 'éntecayéb yét éntemérasék éselle, énna amanetétéd naqsakhwsékha thelleqelu' yo shiwikhwéllom. Wasew lakin erla. Gar niwék déñwésto kéra akanli akhrasék akeet naw fwerenakhwsi fehemosenakha shiwansi baro mewcitatsi déngihdukhw. 'yewuuuuu! yewuuuuuu! yewuuuu!....' M e d h e n y a c a l e m s i ésikhwénékum! jarsi ésikhwénékum! Yo gecaratsi ésikhw. Wéra akhro émma énkew nat shakho érgew nees wasewdi raxmet shawdi érgénni. Bari rexamdéno én nawac yéna dékwa xareqdollom témya yineek

génféféd ketketunullom érgénukhw. Yékhér Welde lakin kwedek kaya wac yu érgukhw. Debresina yékhér Weldeedi nicherdir mewcitatéd bellestéti. Én caskerkha nakeyten én namewcitatsi cableldéno deheysi kébsine horya ésnil gwénukhw. Casker geriw sejja énshewso hémbew mesakinsi nanebekél ésine gwesesunukhér derrekunukhér 'ayferram gobez ayferram'yunu kékhansena horya ésunukhér berejunukhér én naw xassebno hémbena akanli akhrasék edno fernékhwéllom.

Nakhineekha én caskerdi én kéri akanli akhrasik gwesestu érgew jar qwérdi lat Debresina dégeer nebekléd én menkinetéd Debresina akhrasik nid ceerda jehetéd shishédno xeegeysénukhw. Shirunu fernesenakha én mewcitatdi én horya én caskerékhwdi dédu ferukhw. Kwax yéreri thelgeti waséstégrékha sejjerték mérawisena kéréñéd chefchefno kunékhwéllom.

Kokentéléd nikhwred gwérbet Debresina feekhw yékhér Néguse Cétmandékhwra, leeña nefésri érgéreri yégena Asmayét, Rishetdi nérkhéréd dan Azazi Camérdékhwredi én awaynsi qwalno qebechnosena naw érgénakhwléd fetetax yéno sérunu nagesh Shécéb akhrasik wenternukhw. Én wekét éndin kwénash kerte kéb sére séregrakhw ni'érgéned gwedgwél kérñes tusro ferna akhgakhw eri férir érgéla. Rishetdi nérkewdékhér nini gén naw erneri.

Rishet émmana Bérhaner jab nidan niqéddakhwli Génbotél gén néri temneetsérakhw. Akhén géra Génbot Rishetél ge´é yégi shékhwéshto kérnedin gén Bérhaneetél néri ceerdakhw. Bérhaneekhér nakhe nidérarsék dératosenakha yékhér Néguse 'yéme´ékwet, yéme´ékwet gén Bérhane kéren yéjekheril Bérhane nértéléd ékhwarséro gén' yo neweynedin aññér sikhwer Méké'eel Néguseetél temneetséro ceerti. Canqi bekhértre 'Témnit' shéñti. Nérdembi Qwéra ékhwardo 'Bérhane' yéstukhw need dembikhér qwérdi cénqaqdi ékhwardo nérqwérdi nérqwéraqwérdit qwalti. Méqhwles dekwséro tékéd debbestérokha akhgérerirsena akhro mendertéru señeti.

Yégena Asmayétkhér én

yékhér Welde chefchefso kéraka gwedgwél érga xénotsi ékhwardo ‘Féqhadu’ yéro shéñtillu. Féqhadu legedo én Erétéryet kwentéléd de´endéro segerew nishandi xéberse niwajébsi ésikhwér nan akhrasék ésekw énkwékhwér.

Yénegena Asmayétkhér néki akhrasik (04/2023) nérhiwetéd hémbeti.

Rishet béra késakhwsék nércafyet shégu ferukhw. Shékhwda teqakhw kériléd dekwegakhw ni’aknedkha 2021 erba Xédartéri nérselfél tékyakhwdi méqwledit qwalo dekwsew nércélél lari qwalegesena dimesi shéñwitukhw. Én ferxawdikha ferxatli gweheyewdékha gweheyli qilségi séqhwet ewwet feru señew nérlékwékwkhér dimesi fikhukhw. Én ferxat akanli gemmeldakhw bekhekhi akanlékha defé´édniléd qilségakhw nér’ebkhér dimesi ebbestukhw. Dimer fikhwi akanli dekwti.

Nér’erbél Rishet kidandi émnetdir mesuna érgéret sebeksékhwélla. Lebbekiri, fahémi, dégeedi werebedir merxantedi tekewentedi érgéret semac fikhw. Feledarébli meshéwéd meshéw méhror léñén béstu nérshebdi nérsurdi edro kénsutsi kelebérdu érgéret meskersukhw. Akha éka weratlék Rishet éngakhw tamit érgégetéllu déwéstikhw. Bélinsi wekkeldo emered emera én Asmeril éstu érga feestivalli xéberséru érgéti. Én sireekhw nérgérésékha én néri dekwséra achgumsi newa yéro chefferti.

Mérék wéreni ni?

Mérék casterli mehedsakhw xiletukhw telwaxérna (bélléchta) eelektérikukhw gén. Béjjékhanesék én yén qwalno geresnakhw mérék béredi békwanedir nebekél mehedsakhw gén. Mérék labékwanil weri yékhe békwanedi aryedir nebekél nisenakhér natnatur geféd énterew 2 békwani nebekél mehedsekw. Casterli (atomesferli) mehedsen én eelektérikukhw nixil aryil daxyekw. Énna xil niñña ewi er’ékhwén nigebed dekwreri érbénnal wantéren heshkebrolla geresekw. Ewwet kebtakhw kébyo hémbakhw ni’akned yékhe béril ni naqhséro geresa gweta shakhla. Béril thecambakhw mérék ékedi nébretditél gweta gemdekw. Én xiletukhw gén yéstakhw béril thecambakhw mérék belsemli 299,792 kilo meter gaytekw. Niqéyyas lamilyon volt akakhw eelektérik thelleqhnedkha én nidewelwelli hémba aryi bérbérnes yékhe 33 six digri senti-géreed akhrasik béresena hebekwéllu. (wardisni metan 100 digri senti-géreedli caqhw bélko heffil weri gazli lewwetsekw). Geri debenatéd mérék lamé’ékér fer’ikhwéssena qwaléstu diwikhw. Wéreni akhetkha deleyso señela. Jabber Gérikhdi Romiqwérdi méréksi én naw éménenew tha’otukhw sélaxsena (débla énshékhukhwéssena) qwalunullu señenekw.

Lalari éka-maxber Afriqikhwli yékhe mérék thecambellu akandi ékedit xaramukhw: éshteekhw gén yéno éménunu señenekw. 1700 dengobi daletél 320di emerijab lalari ék Ewrobbiwdi Ameerikiwdi beekéstanukhw deweles dewweldéned méréksi shisheddénollu geresenet éménunu señenekw. 1752tél de’em Ameerikikhwra gérés shakhw félasfa Benjamin Férankélin éseekhw tebbédnedi tawernedisi mérék eelektérikukhw telwaxérna akhet fehemukhw.

Xéberbero

Gele énsus sebbeté́d

Énna yén menderténeri édénytél hémbew énsusu shib wérikew akhet ékudéd er'akhw addam élla. Akha emerilék émmana er'éstew xadayés énsus errsenekw. Nansuk én léwér-derbuli gérés shawéd erso hémba énsus jénés béjjékh 1.5 milyon ge'éyekw. Niléd én lamilyon akew xasherat qésh gén. Yénebéril hémbewléd én ékudéd er'éstgew gén yéstew énsusléd 21 séx jénés casiw: 9700 jénés jekelakhw: 6500 lemementi: 4000 béredi caqhwditél mendertew (amfibyanés): 4500 jénés nebsentiru erersekw. Nadéka énsusléd én beher éñwqwéwa shakhw énsus jana gé. Ni'éñwqwéwi qéddéntékha lamétérdi rébucdi ge'éyekw. Nadékeléd kuñakhw célél shaw énsus yékhe ferdedi loñkedi gén. Nacélél addamindéqwérékhwéd éshbikot ge'éyekw.

• Lañqi fuferikhw én ni'eri gerob shiréñléd shirekw. Hémbu:- nishiréñ 10sentémétér aken nilañqi 17sentémétér akekw. Lafufera nishiréñ ewweysi shirakhw lañqi shakw.

• Cémér énsusukhw génditew sécotatléd geri emeetatli akhrasik siréréñekw. Hémbu:- shinshi génditew sécotatukhw weri gérgatukhw cémér shakw. Lalari gobéyeetata cémérkha 100 emera ewweysi ge'éyekw.

• Emera 2003tél séxe Ameerikil Félorida yésta warédéli énsus kedenu shakhéstellu akanli kérakhw gobéyeera nicémér 248 emeredi 3 unardi éseekhw ersukhw. Yénebeledi Erétéryilkhér Thélyani xékém wekétléd terse tebebsew 90-100 emeetat éseew gobéyeetat ererésekw.

Énsusdi naféritni (ékhwarni) xaletdit er'édénukhwma?

(Sér shakniléd ékhwarnil akhrasik)

• Jana:- sér ésére 21-22 erbi dembi ékhwareti. Jana fénteyéd géra menetétéd ékhwaregret.

• Démmura:- sér ésre 65 kwari dembi 4 éqhwér ékhwardet.

• Gédéñi:- sér ésre 9 unar dembi 1léd 10 akhrasik ge'éyew kwelelit ékhwardet

• Alma (xargech baxarukhw):- sér ésre 9 unar dembi 50-60 kekhelun ékhwardet

• Qorécra:- sér ésre la'unarléd 3 unarli akhrasik hémba wekétli 20 séx weri naléd ewweysi akew kekhelun ékhwardet)

• Kenzir (xasema):- sér ésre 68 gérgi dembi 1léd 5 akhrasik ge'éyew éqhwér ékhwardet.

• Ferda:- sér ésre 332-342 kwari dembi lacéllura ékhwardet.

• Gemena:- sér ésre 100-119 kwari dembi 3-4 éqhwér ékhwardet.

• Jegura:- sér ésre 226-232 gérgat dembi lawéchérira ékhwardet.

• Énshéwa:- sér ésre nérsikhwer unarli 5-6 éqhwér ékhwardet.

• Mentelleera:- sér ésre 25-40 kwari dembi 3-6 éqhwér ékhwardet.

• Begga:- sér ésre 150-180 kwari dembi 1-2 cayawi ékhwardet.

• Yéba:- sér ésre 104-106 kwari dembi 2-3 menettét ékhwardet

Hérkek

Lakhw cérdiril kaya mendertakhw kéntura ladon niwendédi bérurukhw déggeetél akhrasik fikhw. Én nil hémbéra tebabsi nawes-fénthirdi eriwdit cajjebsekw. Cafeyu érgokha dengobil én wesa méqhaqhil sékwét yékhw émma "déwina félan? Nan énna shugw yéreri léwi mélméli … wérika emeriqhwra gén?" yo weñqerékhwéllu. Én wesa ederakha "aha …néhittéma yérakhwén… énna elela thala 2 emera ésre hémbeti" yékhwélle. Én kwénturakha wéntésse "2 emera wantéreet ewehabre deleydérakhwén?" Yo weñqerosenekéllu niweñqeratata béjjékhéd meshego nérgikékéd er'ésteti yékhwéllu. Énsinti én kéntura "yeewa, yeewa… yeewa kwé'émmén gén añér atwayendéli géra… neen akhlema qwalekwénéllom 2 gikék shakhti" yékhwéllu yéstekw.

****

Debar emeer wekétli lagena jérémbi nérqwérsi baserdo sanseca génnayraysi shaqhwésro dellemdéro "qwina… yéqwér ewkir… qwa gedém wéra éstakhw wane!" eemandi énkelidit kweddéno aqhtakhw gén…" yétillom melafethru. Én jérémbakha "énti yémma wéra yérakhwén? Énna génnayray sanseca yénet dékwa bétsegakhwsi sékwséro wantéru kwedo eemandew énkelidew kwestenélllu wéra kebtironna: kwécayéb ade shéñégéllom!" yénékhwélla yéstekw.

***

Lakéntura shakhda edebukhw lakwara méhror léñénukhwli kwaned (mendeqhéd) bangwéro téwunsik hedeféd kénsura qwalékhwéllu émma: nimekétebli (nifishotél) shéño,

"emeri kwékhwérsi shéñrekw" yékhwéllu. Én cageb éseekhw kénturakha én ni yéstesena nikhérsi edo éntukhw. Énsinti én kénsura "éxéx … wasi félan énna kukhwra ni'edeb kéyawekw énkukhw. Énjeñi énna kwaned (mendeqhéd) bangwéro téwunsik shakhwkhwénéllu" yosenekéllu: én kénturi ékhér … "bey bey… kénsura bér gabi! Wéra yérakhwén énkwérékhwén? Méhror léñénléd bangwéro fikhw dékwa yéren gén géra… bangwéro téwakhw de'em ejja habikhw. Neweyakhw

kesheredi bendi éwéstekw gén géra caggebukhwma yéstakhwén?" yékhwéllu yéstekw.

****

Lakhw séwanéd shekeyso danyil férédél sékwrakhw séwana caggebentes mermerunsik én danya "déwina … énti félan … énna séwandi cagebdi nis kwétutélma ésrakhwénéllu émma kabéstakhw chera érgékhwénéka?" yo weñqerékhwéllu. Én séwanakha "yaya'é yétutél gén danya yétutél … nékir addam ewil éménsakhwén. Nékir addam amanet shakhla" yo wentesukhw nishushi émnetukhw kédmet keddemesena.